

Ndudu ìì Nì Dàcùní Dios San Juan

Ñà-ndùá cachítñùhu nùù tutu yohó

¹ Tutu yohó nduú tutu ndé cachítñùhu Jesucristu ñà-ndùá sà-ìtúú vàxi cuu. Nùù Yua-nda Dios nì nìhi Jesucristu palabra yohó ñà-dacúndéhe-yá nsidaa nèhivì xinúcuáchí nùù-yá. Iin ángel mozo xi-ya nduú ana nì cachitnùhu xi palabra yohó, te nì inini yùhù. Juan naní, te nduú stnái iin nèhivì xí mii-yá.

² Nùù tutu yohó cähàn Yua-nda Dios; te itándiaa stná palabra xi Jesucristu, xì stná nsidaa ñà-ndùá nì xini yùhù. Yùhù testigu nduí, te nsidaa palabra itándiaa yohó, ñà-ndáà nduá.

³ Ndiahá gá coo xi ana cahvi xi tutu yohó, xì stná nèhivì iníní xân, nú ni chívàha-ne ñà-ndùá cachá`; vàchi palabra nì quixi nùù Dios nduá, te sà-ìtúú cuu ndisa ñà-ndùá (cachitnùha).

Nansa nì casàhú Juan xì nèhivì xí Dios, ndoó nùù ùsà ñuu

⁴⁻⁵ Yùhù Juan, cásàhùì xì nsidaa mii-nsiá nèhivì natácá càhvì xì-yá xíndoo ùsà ñuu ladu Asia. Ni cuní mènì-yá mii-nsiá, te ni ndóo vàha inì-nsia quida-ya. Ducán cuní-yà cuu xi-nsiá, divi mii-yá ana itiácú nicanicuahàn. Dècuèndè nicanicuahàn ia-yà, te ndè nicanicuahàn quìvì nùù-xí icúmí-yá coo-ya. Te ducán cuní stná ùsà espíritu ndiahá itá ladu nùù sillá ndiahá xí-yá. Te ducán cuní stná Jesucristu, divi ana nì cachitnùhu xi-nda puru palabra ndàcuisì. Lácà mindaa mii-yá

nduú ana nì natiacu primeru, làcà mindaa-yá cusáhnû nùù nsidanicuú ana dandacú ñuhiví yohó. Ansivéhé-yâ, cuú ini-yà sàhà-ndà, te sàhà niì-yá (nì xitià), ñàyùcàndùá nì ndoo cuàchi-nda nì quida-ya. ⁶ Sàhà mii-yá sàni nìhitáhvì stná-ndà chuun ñà-dandacu-nda, xì stná chuun nahi chuun xi dùtù ñà-cunucuachi-nda nùù mii-yá ana cahvi-yá, divi Yuandiáhá-yâ. Pues vichi nùù mii-yá ni coó tnùñuhu xí nsidanicuú nèhivì, te nicanicuahàn ni cúsáhnû-yá nùù-ndà, amén.

⁷ Cunaha-nsiá, icúmí-yâ naxicocuñin-yá. Mahì vicò icúmí-yâ nuu-ya tui-ya nùù nsidanicuú nèhivì. Te icúmí cundehè stná nèhivì (nì xicàn) ni quíhvi lanza icà-yá. Dandu yáha ga tnana fuerte nsidaa nèhivì nsidanicuú ñuu iá ñuhiví na cuni-nèyà. Ducán icúmí coo, cachí`.

⁸ Cachí mii-yá: “Nicanicuahàn ié`. Sàhà yùhù nì sàcòo nsidaa iñàha, te còò ni-iñàha chicá cunaha nùí. Ñàyùcàndùá, ducán nduí nahi letra nuu nani A, te ducán nduú stnáì nahi letra dansihí nani Z”.

Ducán cachí mii-yá ana nduú Dios vivu, vàchi dècuèndè sànaha iá-yá, te nicanicuahàn coo stná-yá quìvì vàxi xi-nda, te nsidanicuú iñàha, vátuni quida-ya.

Nansa nì nìhitáhvì Juan nì dàcùní Dios-nè Jesucristu, te ndiaha gá-yá

⁹ Yùhù Juan, iin-ni nduú stnáì dèhe Dios nahi mii-nsiá, iin-ni ndohó stnáì sàhà-yá, te iin-ni ndiatú stnáì sàà quìvì cusahnú Jesucristu, te quidández inì dècuèndè sàà quìvì mà. Cunaha-nsiá, yucán nìsa ié ñuu nani ñuu Patmos, iin ñuu indúhu mahì mar. Divi sàhà-ñá nchícuñ Palabra xi mii-yá, ñàyùcàndùá nì sàì yucán (nì

quida tè-xídandacú), vachi vate nì cachì ié` ladu xi Jesucristu, ñàyùcàndùá nì sàì yucán. ¹⁰ Te nì cuu iin quívì (domingu), divi quívì xí mii-yá, te ié` ndahà Espíritu lì xí Dios, na ian sání`, dandu nì tiacu cähàn-yà yátí, fuerte iá tàchì-yá, na ian siví corneta. ¹¹ Te dohó nì cachi-yà:

—Nicanicuahàn ié`; sàhà yùhù nì sàcòo nsidaa iñàha, te còò ni-iñàha chicá cunaha nùí, vachi nahi letra A nduí, xì nahi letra Z. Vichi icúmí-yô tiau nùù tutu nsidaa ñà-ndùá nì xinù, te dasáà-ñà nùù nèhivì-xí ndoo úsà ñuu ladu Asia. Dohó nani ûsà ñuu yucán: ñuu Éfeso, xì ñuu Esmirna, xì ñuu Pérgamo, xì ñuu Tiatira, xì ñuu Sardis, xì ñuu Filadelfia, xì ñuu Laodicea, ducán nani ñuu yucán —nì cachi-yà.

¹² Daaní, nì nacuicoé yátí ñà-cundehí ana cähàn, te primeru nì xinì yucán itá úsà candeleru. Oro nì cuyucàn, te itá iin iin isì xixìn. ¹³ Daaní, mahì úsà isì mà nì xinì jaàn iín mii-yá, na indéhe nèhivì indéhe-yá, ndixí-yá iin dùhnù quihín sáà ndè diquì sàhà-yá. Te nchica-ya nuhní iin siuhma nì cuyucun oro. ¹⁴ Cuxín yaa ididínì-yá nahi idì nì ndoo, ò nahi yùhà. Te nduchìnúù-yá, tnúà nahi ñuhu. ¹⁵ Daaní, sàhà-yá, yéhè nina-ña na iin càa yahá nì dàà titi ini xìtnù. Te fuerte cähàn stná-yà na ian cahá tèñuhu cuàhà. ¹⁶ Te ndahà cuàhá-yà iníndáhá-yâ úsà sìtnúù, te iniyúhú-yâ na iin espada dìin ndúì ladu-xi. Daaní, nùù-yá, nchiá na ian nchií fuerte orá.

¹⁷ Ducán nì xinì mii-yá, dandu nì nduè sàhà-yá na ian sànì xìhi. Doco ndahà cuàhá-yà nì tnii-ya ìqué, te nì cachi-yà:

—Còó, màsà yúhû. Cunahu, sàhà yùhù nì sàcòo nsidaa iñàha, te còò ni-iñàha chicá cunaha nùí. ¹⁸ Te vichi itiácuì. Ñà-ndáà nduá nì xìhì, doco sàni natiacuì, te nicanicuahàn icúmî cutiacuì. Yùhù nduú ana dandacú sàhà nsìi, nansa cuu xi-né, te dandacú stnài sàhà andea (ana cùhùn yucán). ¹⁹ Vichi tiaa-yó nsidaa ñà-ndùá nì xinù yohó, te tiaa stná nansa iá tiempu vichi, xì nansa icúmí cuu stná quìvì nùù-xì. ²⁰ Cunahu, cuàhìn cachì xùn ndià nduá cuní cachì ùsà sitnúù iníndáhá ndahà cuàhí nì xinù. Te cuàhìn cachì xùn ndià nduá cuní cachì ùsà candeleru oro yohó. Pues, ùsà sitnúù yohó, xíndua ùsà nècuàchì cachítñùhu palabra-xi. Te ùsà candeleru oro yohó, xíndua ùsà grupu nèhivì natácá iníní xí palabra xi mà ndè ùsà ñuu yucán.

2

Razón nì dàsáà Jesú斯 nùù nèhivì xí-yá ñuu Éfeso

¹ 'Vichi, tiaa-yó iin tutu cùhùn nùù nècuàchì cachítñùhu palabra xi ñuu Éfeso, dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó ñuu yucán. Dohó tiaa: Yùhù nduí mii-yá iníndáhá ùsà sitnúù ndahà cuàhí, te xicánúí mahì ùsà candeleru oro, te dohó cachí xì-ní: ² ináhí nansa quida-ní vida xi-ní. Ináhí nansa nì sàhandee inì-ní quida-ní (chuun xi), te nì quidandee inì-ní. Te nèhivì malu, có-cùdñi inì-ní modo xi-ne. Te dava nèhivì, nì cachì-nè xínduu stna-ne ana nì nìhì chuun nùí, doco còó, mà ndisá. Dandu mii-ní, nì nanducu váha-ní sàhà ñà-ndùá nì cachì-nè, te nì cundaà inì-ní, tnuhu-né. ³ Cuàhà gá sàni quidandee inì-ní, mate cuàhà vida nì yàha-ní sàhà yùhù, doco iin-ni sàni quida-ní chuun xi, cóni nácóó-nià. ⁴ Doco cunaha-ní, có-cùdñi

inì sàhà iyuhu ñà-ndùá quida-ní, vàchi có-cùú gà inì-ní sàhí nacua nìsa cuu inì-ní sàhí dihna.

⁵ Nàyùcàndùá, nsinuu inì-ní nansa nìsa la-ní nà tánâha ga quida-ní falta, te naxicocuûn inì-ní sàhà falta mà, te quida tu-ní nacua nì saquida-ní antes. Vàchi nú coó, sài ndé iá-nî, te dacúxióé candeleru xi-ní, nú màsà náxícócuûn inì-ní. ⁶ Doco iá iin ñà-vàha quida-ní, vàchi có-xìñùhù-ní modo xíquida tè-nicolaíta. Yùhù, ni-iyuhu có-xìñùhí ñà-ndùá quidá téma.

⁷ 'Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì xì Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá cachí Espíritu lì xí-yá, vàchi dohó cachí-yà: Nú ni cündéé-nsiâ nùù nsidaa ana cuní datúcù xì-nsiá, dandu nùù yùhù nìhítáhvì-nsiá caxi-nsiá quisí vídì caná nùù yutnù ndiaha iín ndé iá ñuu ndiaha Dios, vàchi fruta mà cutiacù-nsia nicanicuahàn.

Razón nì dàsáà Jesú斯 nùù nèhivì xí-yá ñuu Esmirna

⁸ Daaní, nùù nècuàchì cachítñùhu palabra-xi ñuu Esmirna, dohó tiaa-yó, dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó ñuu yucán: Cunaha-ní, sàhà yùhù nì sàcòo nsidaa iñàha, te còò ni-iñàha chicá cunaha nùí. Ndisa, nì xìhi, doco sàni natiacuì. ⁹ Yùhù ináhî ñà-ndùá quida-ní, ináhî nansa yáha-ní cuàhà tnùndoho quidá nèhivì. Ináhî ndahví dahuun yáha-ní. Doco cunaha-ní, nùù yùhù cuica-ní. Te ináhá stnài nansa quidá dava nèhivì, quini ndatnúhú-nê sàhà-ní, nècuàchì raza Judea xínduu-ne, cachí-nè, doco còó, mà ndisá. Nèhivì natácá cuenta xi ñà-malu xínduu-ne. ¹⁰ Vichi icúmí-nî ndoho gà-ní quida nèhivì, doco màsà yúhî-nî ñà-ndùá icúmí-nî yáha-ní. Dècuèndè

cundiadi stná dava-nsia quida ñà-malu. Doco cunaha-nsiá, sàhámà vátùni cundaà inì-xi, a xiníndísâ ndisa-nsia. Ùxìn quivì coo tnündoho ma. Doco mii-ní, iin-ni cunindisá viì-ní, mate ni cuí-ní quida-ne, dandu nìhitáhvì-ní iin ñà-vàha nùí, divi ñà-cutiacù-ní vida (ndiaha nicanicuahàn).

11 'Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì xì Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá cachí Espíritu lì xí-yá, vàchi dohó cachí-yà: Nú ni cündéé-nsiâ nùù ana cuní datúcù xì-nsiá, dandu mà sáà-nsia cuì-nsia ùì xichi (nahi nècuàchì dava ga).

Razón nì dàsáà Jesúś nùù nèhivì xí-yá ñuu Pérgamo

12 'Daaní, nùù nècuàchì cachítñùhu palabra-xi ñuu Pérgamo dohó tiaa-yó, dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó ñuu yucán: Yùhù nduí ana nihí-xi espada dììn ndúì ladu xi. **13** Yùhù ináhî ñà-ndùá quida-ní; ináhî nansa ía ñuu ndé ía-ní, vachi mero ñuu ndé dandacu-guá ñà-malu nduá yucán. Doco ináhî mii-ní ñà-iin-ni nchícùn-ní yùhù, te ndácùcahan-ní quiví, cóni nácuáa-ní yùhù, iin-ni xiníndísá-ní, mate yucán nì sahnì-té iin ana nì cachí vate ía-né ladu xi, cóni chídèhé-nèà. Divi nduú Antipas, te yucán nì xìhì-né ñuu ndé ía fuerte guá ñà-malu. **14** Doco, cunaha-ní, có-cùdûì inì sàhà iyuhu ñà-ndùá quida-ní. Vachi jaàn ndé ía-ní ndoó stná dava nècuàchì nchícùn ley xi Balaam. Divi Balaam mà nduú nècuàchì nì càhàn xì tè-Balac sànahá, nì cachí-né xì témà nansa chiyuhù-té nècuàchì Israel ñà-quida-ne ñà-có-ndiá ìcà-né, nì chiyuhù-ténê caxì-né promesa nì sàcòo nùù figura cahvi nèhivì, te nì chiyuhù stná-tené ñà-càhàn-né xì nèhivì cóni nandàhà xì-né. **15** Daaní, jaàn ndé ía-ní ndoó stná dava nèhivì nchícùn ley xi

tè-nicolaíta. Cunaha-ní, ni-iyuhu có-xiñùhí ley mà. **16** Ñàyùcàndùá, naxicocuûn inì-ní. Te nú coó, yàchì sàì ndé iá-ní, te cuàhi mii-né castigu xi-ne. Sàhà espada iá yuhí, ñà-jaàn nìhi-né castigu.

17 'Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì xì Dios, ni cúníni vàha-nsia ñà-ndùá cachí Espíritu lì xí-yá, vàchi dohó cachí-yá: Nú ni cündéé-nsiá nùù nsi-daa ana cuní datúcù xì-nsiá, dandu nìhitáhvì-nsiá cuxi-nsia comida ndiaha iá dèhé (nùù Dios), divi nduú maná ndiaha. Te dacútâhvì stnáì iin iin-nsia iin iin yùù siòcò ndé itúú quivì saa iin iin-nsia. Còò inga ana cunaha xi quivì yucan, cuisì ana cutahvì xì yùù mà.

Razón nì dàsáà Jesús nùù nèhivì xí-yá ñuu Tiatira

18 'Daaní, nùù nècuàchì cachítñùhu palabra-xi ñuu Tiatira dohó tiaa-yó, dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó ñuu yucán: Yùhù nduí Dèhemaniì Dios, te nduchìnúí, nchiá na ian tnúù ñuhu, te sàhí, yéhè-ñà nahi càa yahá. Te dohó cachí' xì-ní, **19** ináhî nansa quida-ní, te ináhî cuú inì-ní sàhà ñanìtnaha-ní. Daaní ináha stnáì nihnu inì-ní yùhù, te ináha stnáì nansa chindéé stnahá-nsiá xì nansa quidá ndee inì-nsia (nú iá tnùndo), te ináhá stnáì iá cuàhà obra xi-ní, te vichi más iá obra xi-ní nùù antes. **20** Doco cunaha-ní, iá iyuhu ñà-disáhà-xí có-cùdùi inì quida-ní, vàchi sáha-ní permisu chináhá nècuàchì ñahà nani Jezabel. Dios dacáhàn xì-né, cachí-nè, (doco còó). Dacuahá-né nèhivì-xí, te datúcù-nè nècuàchimà, vàchi cachí-nè iá permisu càhàn nèhivì xì ana cóni nándàhà xì-né, te vâtuni caxì stná-nè promesa nì sàcòo nùù figura cahvi nèhivì. (Ducán cachí ñahà mà.) **21** Pues, yùhù, nì sandiatui,

áma naxicocuïñ ini-nè sàhà cuàchi quidá-né xì nècuàchì tiàa, doco còó, cóni náxicócuïñ ini-nè.

²² Ñàyùcàndùá, icúmí-nê quicuehè-nè quide, te cunduhù-né. Stná tiàa ni caquida xi cuàchi ma, icúmí stná-nè ndoho cuahà-né nú màsà cúú-né arrepentir sàhámà. ²³ Stná dèhe nècuàchì ñahà mà, icúmí stná-nè quicuehè-nè, te cui-nè. Dandu nsidaa nèhivì-xí ndoó nsidaa ñuu, sàhámà cundaà ini-nè ñà-yùhù ináhî nansa nihnu ini nsidaa nèhivì ini saxìnítñùní-nè, te segúñ nansa quidá iin iin-ne, ducán icúmí-nê nìhi stná-nè nùí. ²⁴ Doco vichi cuàhìn cachì inga iñàha xì nsidaa mii-nsiá jaàn có-nchícùn xì ley (chicuéhè) mà, vachi có-dàcuàhá-nsià palabra sìquini sàhà ñà-malu, palabra cachí-nè palabra dèhé. Cunaha-nsiá, mà cáchí guè xì-nsiá ni inga iñàha chivàha-nsia, ²⁵ cuiśi ñà-ndùá sànì nìhi-nsiá chivàha-nsia ndè vichi, divi ñà-jaàn quida ndisa-nsia seguir dècuèndè quìvì nasaì ndé ndoó-nsiá.

²⁶ 'In nèhivì, nú ni cúntréé-nê nùù nsidaa ana cuní datúcù xì-né, te iin-ni quida ndisa-ne ñà-ndùá cachí dècuèndè quìvì último, ndiaha gá coo xi-né. Vachi icúmí-nê nìhitáhvì-né dandacú stná-nè nùù cuàhà ñuu ñuhiví. ²⁷ Nahi yùhù, nùù Yuamáni' nì nìhitáhvì' cusahnúí nùù ñuhiví, ducán icúmí stná mii-né cusahnú stná-nè, cunindaha-né iin vara càa cunduu seña, te nèhivì (có-iníñi, ndahví-ne), vachi yáha ga fuerte icúmí-nê nàni fuerte-nè na ian cháhmà iin quìdi còò chuun-xi. ²⁸ (Doco nèhivì nchícùn viì xì'), icúmí-nê nìhitáhvì stná-nè cucumi-né sìtnúù cahnú xínu dàtnàà. ²⁹ Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì xì Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá cachí Espíritu lì xí-yá.

3

Razón nì dàsáà Jesùs nùù nèhivì xí-yá ñuu Sardis

¹ 'Daaní, nùù nècuàchì cachítñùhu palabra-xi ñuu Sardis, dohó tiaa-yó, dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó ñuu yucán: Yùhù nduí ana icúmí xi ùsà espíritu ndiaha xí Dios, te iníndáhá stnái ùsà sítñúù. Te dohó cachí xì-ní, ináhí nansa quida-ní. Mate iá fama-ní quidá viì-ní, doco nùù Dios ndahví iá anima-ní na ian sàni xìhì-ní.

² Ñayùcàndùá, cuidadu coo-ní, te cundiaà-ní anima-ní ñà-màsà ndáñuhú ni-iin ñà-vàha ñuhú anima-ní, vàchi iyuhá iá`, te vihi-ni ndañuhá. Cunaha-ní, mà víi sàni quida-ní nùí, sàni xinì. ³ Sàhà ñà-jaàn, nsinuu inì-ní nansa iá palabra ndiaha nì cachì xì-ní antes, te nì inini-ní. Pues divi ñà-jaàn nduá cuní chivàha-ní vichí, te naxicocuïñ inì-ní sàhà cuàchi-ní. Vàchi nú màsà nácúníhnú viì inì-ní, te coo tùha-ní, dandu yàchì màsàì ndé iá-ní. Nanàá sài yucán, te ni mà cündáà inì-ní índù hora sài. ⁴ Doco ndoó itnii nèhivì (vàha) jaàn ndé iá-ní ñuù-ní Sardis, te mii-né, cónì cùchícuéhé anima-nè. Ñayùcàndùá, icúmí-né cutnahá-né xí` na cacanui, te iin-ni cundixi stná-nè sícoto cuxín na ian mií, vàchi ducán nátùi-ne nìhitáhvì-né nùí.

⁵ 'Cunaha-ní, nú ni cùndéé iin nèhivì nùù nsidaa ana cuní datúcù xì-né, dandu nìhitáhvì stná-nè cundixi cuxín-nè. Te mà nunca dandutí quìvì-né nùù tutu xi vida ndiaha. Te claru icúmî cachì xi Yuandiáhí ñà-divi nèhivì-xí nduú nècuàchì xiníndísámá; te divi ducán cachì stnái xì ángel xi-ya. ⁶ Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì xì Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá cachí Espíritu li xí-yá.

*Razón nì dàsáà Jesús nùù nèhivì xí-yá ñuu
Filadelfia*

⁷ 'Daaní, nùù nècuàchì cachítnùhu palabra-xi ñuu Filadelfia, dohó tiaa-yó, dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó ñuu yucán: Yùhù nduí ana ìì, te puru ñà-ndácuìsì cähìn. Yùhù nihí ndahàcáa xi rey David, te nú sàñì nacune iñàha, còò ni-iin ana cui nacadi xán, te nú sàñì nacadi, mà cúí gá nuna. Ñàyùcàndùá, ducán cachí xì-ní, ⁸ ináhí nansa quida-ní. Te cunaha-ní, nuná ñuhiví nùù-ní nahi yehè nuná, te còò ni-iin cui nacadi xán. Vachi mate có-ndùú-nsiá nehivì chicá icumí fuerza, doco vátuni, sàñì chivàha-nsia palabra-xi, cóñì nácuáa-nsiá yùhù. ⁹ Doco jaàn ndoó dava nèhivì cachí-né xínduu-ne (nèhivì ndi-aha), nèhivì raza Judea nduú-né, cachí-né, doco tnuhu-né, vachi xínduu nsihi-ne ana nchícùn xì ñà-malu. Pues, yùhù icumí datnatui mii-né nùù-ní ñà-cuitasisi-né nùù-ní, te quidañuhu-né mii-ní, dandu cundaà ini-né, mānì-ní nùí. ¹⁰ Cunaha-ní, vachi iin tiempu ùhì inicutu ñuhiví na icumí nèhivì ndoho-ne, te cundaà inì-xi nansa ndisa iá anima-né. Doco mii-ní, mà cuáhi cunì-ní tiempu mà, vachi iin-ni sàñì quidandee inì-ní (nì xinindisa-ní) nacua sàñì cachí xì-ní. ¹¹ Cunaha-ní, yàchì icumí nasai ñuhiví. Ñàyùcàndùá, nacua sàñì sàà-ní quida viì-ní, iin-ni quida-ní seguir ducán, mādí nìhì inga nèhivì ñà-ndùá cuàhàn cunduu premiu xi-ní.

¹² 'Nsidaa nèhivì-xí, nú ni cündéé-né nùù nsidaa ana cuní datúcù xì-né, dandu iin-ni icumí-né cundoo-ne nùù Dios na ian nduú-né iin castillu vehe ndiaha-yá, vachi mà quéé gá-né nùù-yá. Te ìcà-né icumí chituu stnái quìvì Dios-xi, xì quìvì

saí, xì stná quìvì ñuu Dios-xi, divi Jerusalén Saa, vàchi ndè ansivi ndé iá-yà icúmí nuu ñuu mà quixa. **13** Ñàyùcàndùá, nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvì xì Dios, ni cúníní vàha-nsia ñà-ndùá cachí Espíritu lì xí-yá.

Razón nì dàsáà Jesú斯 nùù nèhivì xí-yá ñuu Laodicea

14 'Daaní, nùù nècuàchì cachítnùhu palabra-xi ñuu Laodicea, dohó tiaa-yó, dandu cahvi-neà cunini nsidaa nèhivì-xí ndoó ñuu yucán: Yùhù nduí ana chicá seguru. Micuísí ñà-ndácuísí cähìn, mà dándáhvì, te divi ndahà yùhù nì cuyucun nsidaa iñàha iá ñuhivì xi Dios. Te ducán cachí xì-ní, **15-16** ináhî nansa quida-ní. ¡A sácú vàha coo dahuun-ní ladu xi, te ò claru cachí-ní mà cóo-ní ladu xi! Vàchi yùhù ndaníhí mii-ní nahi tècuíi có-xihí viì, ñà-mà íhní-tê ni mà víxin-tè, te ñàyùcàndùá, vihini dacúxíoí mii-ní nùú, na ian quidá nèhivì xì tècuíi có-xihí víi, sasí-nète. **17** Vàchi dohó cachí-ní: Sà-iá ñà-cuiqué. Cuàhà biene xi, còò ni-iin necesidad icúmî, cachí-ní. Te ni có-cündáà inì-ní ñà-mii-ní nduú ana iá tnùndoho xi, te mii-ní nduú ana chicá ndahví ini anima-xi, te quidámáxiní stná-ní. Vàchi nùù yùhù, mii-ní nduú ana chicá ndixí ndahví, (vàchi ndahví iá anima-ní), te sàhámà chicá vàha cuhi inì-ní mii-ní. **18** Ñàyùcàndùá, iin palabra viì cachí xì-ní, chicá vàha (nàcùnihnu viì inì-ní), dandu nìhi-ní ñà-cuìcà ndisa nùí, divi ñà-ndùú nahi oro nì dàà, te nì cundaà inì-xi, vàha-ña. Te xiñuhu stná (ñà-naquida viì-ní) na ian cuàhàn-ní cuiin-ní sícoto cuxín nùí ñà-màsà cóo chaa gá-ní (nùí), te ducán màsà cúcáhán nûù-ní. Daaní, xiñuhu (ñà-cundehè-ní

cuisì ichì váha. Vàchi nú ducán, dandu queamà na ian cuàhàn-ní) cuiin-ní iin tàtnà nùí, te cutatna nduchìnúù-ní, te natùinuù-ní. ¹⁹ Cunaha-ní, nsidaa ana cuú inì sàhà-xí, sáhi-nè conseju, te danáni stnáì-nè dava xichi. Ñàyùcàndùá, nacani vàha inì-ní, te naxicocuñ inì-ní sàhà falta xi-ní.

²⁰ 'Pues, ducán ía na ian cahín yehè nèhivì, áma cunini-ne, te nacuna-ne quìhvi cutnahí xì-né, vàchi nahi vicò ndé cundoo-nda cuxi vàha-nda, ducán queamà. Ñàyùcàndùá, cahín xì ndéni nèhivì nì cui áma cunini-ne, te quìhvi.

²¹ 'Cunaha-ní, ndéni nèhivì-xí, nú ni cündéé-né nùù nsidaa ana cuní datúcù xì-né, dandu icúmí-né cutnahá stná-nè xí' ndè (gloria) ndé coo stná-nè nùù iin sillà ndiaha dandacú-né nacua nì quida yùhù, nì cundeí, dandu nì sàcòi sillà ndiaha xí, te vichi cutnáhí xì Yuamání' dandacú stnáì. ²² Nsidaa mii-nsiá nècuàchì natácá càhvi xì Dios, ni cúníni vàha-nsia ñà-ndùá cachí Espíritu lì xí-yá,—nì cachí Jesús.

4

Nansa cahvi-né Yua-nda Dios ansivi

¹ Daaní, nì nsihi nì xinì ñà-jaàn, dandu nì nuna iin yehè ansivi nì xinì. Te nì tiacu tàchì-yá cahàn-yà xí' na ian nì càhàn-yà xí' daa. Divi na ian siví corneta, ducán tiacú, te nì cachí-yà xí':

—¡Nahà-ní dìquìxí yohó! Cuní` dacuní` mii-ní nansa cuàhàn cuu quìvì vàxi xi-nda.

² Dandu vichi vichi ducán nì sàcòi na ian sání nì quida ndudu lì xí Espíritu xi Dios. Te nì xinì yucán ndè gloria iín iin sillà ndiaha ndé ía mii-yá.

³ Na iin yùù yéhè jaspe, ò iin yùù yéhè cuahá,

ducán náhà-yà. Te dìquì stná sillá mà iín iin sìcòyàhnchì, na iin yùù yéhè cuií nani esmeralda, ducán náhàmà. ⁴ Te nsidanicuú ladu sillá xi-ya itá stná sillá cuachi. Cuahani ndáa-nù, òcò cùmì-nú, te nùù iin iin-nù ndoo iin iin nècuàchì sahnú. Sícotó cuixín xíndixí iin iin-ne, te xíñuhu stná corona dìnì iin iin-ne. ⁵ (Te nì xini), yucán sillá cahnú xí-yá, yáha gá tása, te na ian cáhàn dàvì, ducán tiacú, te ndee níhi stná. Te frente sillá mà itá ùsà ñà-xíxìn nduuú ùsà espíritu ndiaha xí Dios. ⁶ Te frente stná sillá mà iá stná nahi mar nì cuyucun vidriu, ducán náhà lugar mà, te yéhà na iin yùù nchií ndai.

Daaní, nsidaa ladu mii-yá itá iin iin ana itá. Cùmì nduuú-né, te iá stná cuàhà nduchìnúù-né ladu nùù-né xì ladu yàtä-né. ⁷ Iin-ne, na iin nsicaha iá-nè; te inga-nè, na iin buey iá-nè, te inga-nè, nùù nèhivì nihí-né; te nècuàchì cùmì, na iin águila ndavá ansivi, ducán iá-nè. ⁸ Te iin iin-ne, iá ìñù ndìxìn-né, te iá chitu stná nduchìnúù-né icà ndìxìn-né. Te tixi stná ndìxìn-né iá stná cuàhà nduchìnúù-né. Te nicanicuahàn ndui te ñuú ducán cána-ne cachí-nè dohó:

ìì gá mii-yá, divi mii-yá dandacú nùù nsidanicuú iñàha. ìì gá-yà. Ndè sànaha iá-yà, te vichi iá-yà, te ndè nicanicuahàn icúmí-yâ coo-ya. ìì gá-yà.

⁹⁻¹⁰ Ducán cachí-nè, ndaníhí cahnú-né mii-yá, te tavá-né tnùñuhu xí-yá, naquímánì-néyà, divi mii-yá iá nùù sillá ndiaha, te itiácú-yà nicanicuahàn. Daaní, cada cachí-nè ducán, dandu cáhàn stná òcò cùmì nècuàchì sahnú yucán, tutúyúhú-né nùù sahà-yá, te cahvi-néyà, chitáníní-né corona ndiaha-né nùù-yá, cachí-nè xì-yá:

11 Ndanihí cahnú-n sí mii-n í, Stoho-n sí Dios, te ni coó tnùñuhu xí-n í nùù nsidaa ana itiácu, te ni cúsáhnú-n í nùù nsidaa ñuu. Ducán ndiá icá coo, vàchi mii-n í ní quidavàha-n í nsidanicuú iñáha, ní chitnùní iní-n í, te ní quidayucún-n í nsidaa iñáha, te ñayùcanduá ndé vichi ía iì nsidaaján.

5

Nansa ní quida Jesucristu xí tutu itúì

1 Daaní, indéhí nùù silla ndiaha ndé ía mii-yá, te ní xiní ndahacuahá-yá iníndahá-yá iin tutu itúì. Te tutu mà, itándiaa letra ndúì laduá. Te ní xiní, ùsá lugar xan nuhní, te iin iin ndé nuhní mà itúú iin sellu. **2** Daaní, ní xiní yucán iín iin ángel ndacuì, ndahí fuerte-né, ndácátnuhù-né, cachí-né:

—¿Ana nátui cunduu ana cui nacaní xí ñá-nuhni tutu yohó, te nuna-ña?

3 Doco, cunaha-nsiá, còò ni-iin ni túi nacaní xí tutu mà, vàchi còò iin ni nátui cui quida ducán, te cundehé-né ñá-itándiaa yucán. Ni-iin ana ía ansivi, ni-iin ana ía ñuhiví yohó, ni-iin ana nduú nsii, ni-iin-ne mání cùí quida-neà. **4** Ñayùcanduá, ní quesahí sacú fuertí, vàchi còò iin nátui nacuna xi tutu mà cahvi-neà, ni còò stná ana nátui siquiera cundehé-neà. **5** Dandu ní càhàn iin nècuachí sahnú-mà ní cachí-né xí:

—Másà cuácú-n í, vàchi sàní tui ana cui nacuna xi tutu jaán, te nandaxin-xi ùsá ñá-nuhniá. Divi nduú descendencia ndiaha xí David, vàchi sàní cundee-yá (nùù contra xi-ya), ñayùcanduá vatuni nacuna-yañá. Te nani stná-yá Nsicaha nduú descendencia xi Judá, ducan nani stná-yá.

6 Te nì ndacotì, te nì xinì yucán iín mii-yá, na iin lelù náhà-yà, te ducán ía na ian nì sahnì nèhivì-yá, doco vichi iín-yá dava mahì-xí sillà ndiaha, xì òcò cùmì nècuàchì sàhnú, xì nsì-cumì ana itá saín nùù-yá. Ùsà nsiquì-yá na iin nsiquì riì, te ùsà nduchìnúù-yá. Cunaha-nsiá, nsì-úsà nduchìnúù mà xínduu stná ùsà espíritu vàha xi Dios, te incutu ñuhiví xicánúú espíritu mà quidá-yá. **7** Te divi mii-yá iín dava mahì-xí yucán, nì tnàtuu-ya nùù ana ía nùù sillà ndiaha, te nì tnii-ya tutu ía ndahàcuàhá-yàmà. **8** Te nì nsihi nì tnii-ya tutu ma, dandu nsicumì ana itá nùù-yá mà xì nsidaa stná òcò cùmì nècuàchì sahnu-ma, nì tutuyuhu-né nùù sàhà mii-yá nduú Lelù fí xí Dios. Nihí stná-nè iin iin yutnù cuerda quidandaa-né, te nihí stná-nè còhò oro chitu inciensu. Te inciensu mà, palabra nì cachí nèhivì na xícàn tàhvì-né nùù Dios nduá. **9** Daaní, nsidaa ana tutúyuhú ñuhù yucán, nì xito-ne iin alabanza saa, te nì inini mii-yá; te dohó cachí alabanza mà:

Icúmí-nî tnii-ní tutu itúì, te cahndè-ní ñà-nùhnìà.

Te vâtuni quida-ní ducán, vàchi nì xìhì-ní, nì xìtià niì-ní, te ducán nì dànaà-ní sàhà nèhivì. Te divi sàhámà vâtuni nì yàha-ne nì sàcùnduu-ne nèhivì xí Dios, xínduu-ne nèhivì nsidanicuú raza cähàn nsidanicuú dàhàn xí nsidanicuú ñuu incutu ñuhiví. **10** Te nì chitnùní inì-ní cunduu stná-nè nahi dùtù xinúcuáchí nùù Dios xi-nda. Te icúmí-né dandacú-né nùù nèhivì dava ga ñuhiví.
(Ducán cachí-né xitó-né.)

11 Daaní nì ndacotì inga xichi, te nì xinì sàni nataca yáha ga cuàhà sàstnùhù mil ángel mozo xi Dios, itá-né nsidanicuú ladu ndé ía Dios, xì ndé itá

nsìcúmì ana itá nùù-yá, xì stná ndé ndoo nècuàchì sahnú. Te nì tiacuì ¹² cähàn ndee nsidanicuú-né, cachí-nè:

Ndiahá gá nì quida mii-yá ana nani Lelù Íì xí Dios, vachi nì xìhì-yà (sàhà nèhivì). Nàyùcàndùá, icúmí-yâ sàà-yà cusahnú-yá, icúmí-yâ naquihin-ya ñà-cuìcà ndiahá-yá, te icúmí-yâ cuiin fuerte-yà, te (dandacú) nchichí-yà nùù nèhivì; te mii-né, icúmí-né ndenihi cahnú-néyà, te tavà-né tnùñuhu xí-yá, vachi naquímáni-néyà.

¹³ Daaní nì inini cähàn ndee nsidanicuú ana xíndoó ansivi xi ñuhiví, xi nsidaa stná nsii, xi nsidaa iñàha nì quidavàha Dios, ñà-ìá ñuhiví xì ñà-ìá tècuí cuáhà, nsidanicuú ñà-jaàn, nì tiacuì xícachi-nè: Naquímáni-nsí mii-yá iá nùù sillá ndiahá; te naquímáni stná-nsí mii-yá nani Lelù Íì. Quidáñuhú-nsí mii-yá, te ducanicoó nicanicuahàn. Te ni sàà-yà cusahnú ndiahá-yá nicanicuahàn, nì cachí-nè.

¹⁴ Dandu nì cähàn stná nsìcúmì ana itá nùù-yá:
—Divi ducanicoó —nì cachí-nè.
Dandu nsí-ócoò cùmì nècuàchì sahnú yucán, nì tutuyuhu-né nùù sàhà-yá, te nì cahvi-néyà.

6

Nansa icúmí cuu na cahnde Jesús iñù lugar ndé nuhní tutu itúì iá ansivi

¹ Daaní, nì xinì mii-yá nani Lelù Íì, nì sahnde-yà iin ñà-nùhní tutu itúimà. Te nì tiacuì cähàn iin ana iin saín nùù-yá; na cähàn dàvì, ducán fuerte nì cähàn-nè, cachí-nè:

—¡Naha!

² Te nì xinì nì quecunu iin idu cuixín. Te indánuú iin ana indánuú yàtà-sí, te nihí-né arcu. Te nì nìhì stná-nè iin corona ñà-cuñuhu-ne. Ñàyùcàndùá, nì quee-ne cuàhàn-nè, vàchi icúmí-nê cundee-né nùù cuàhà ñuu.

³ Daaní, (nì xinì), nì sahnde-yà ñà-úì nuhní tutu itúimà, te nì tiacuì nì càhàn inga ana iín nùù Dios, te nì cachí-nè:

—¡Naha!

⁴ Te nì quecunu inga idu, idu cuahá nduú-si, te yàtà-sí indánuú inga ana indánuú, te icúmí-tê permisu dacà-té nèhivì ñà-nàá stnahá-né, te cahnì stnahá-né. Te nì sàha xi-té iin espada cahnú.

⁵ Daaní, nì sahnde-yà ñà-únì nuhní tutu itúimà, te nì tiacuì nì càhàn inga ana iín nùù-yá, cachí-nè:

—¡Naha!

Te nì xinì nì quecunu iin idu truu, te iá stná ana indánuú yàtà-sí, te iníndahá-tê iin balanza. ⁶ Te tiacú cähàn ana cähàn mahì nsicúmì ana itá nùù Dios, te dohó cachí-nè:

—Vichi ndiaá gà nùnì, quidáchúún-ndá iin quìvì, te cutu iin litro-ñà nìhì-ndà; te nú cebada, cuiśì iin quartillu dava; doco aceite xì vinu, cóni nàná yàhvi guá` —cachí-nè.

⁷ Daaní, nì sahnde-yà ñà-cumí nuhní tutu itúimà, te nì tiacuì cähàn inga ana iín nùù-yá, cachí-nè:

—¡Naha!

⁸ Dandu nì xinì nì quecunu inga idu, te idu cuaán nduú-si. Te iá ana indánuú yàtà-sí. Te muerte nduú quìvìá, te jaàn nchícùn gà vàxi ingà, te diviamà nduú ana ndaca-xi nèhivì cùhùn ndé ñuhú vàha anima nsii. Sàhà ndúi ñà-jaàn icúmí cui cuàhà nèhivì; nùù cada cùmí nèhivì icúmí cui iin-ne

quida, vàchi icúmíâ dandacúá nùù guerra, xì nùù tnama, xì nùù cuèhè, xì nùù quisì daná, te sàhà nsidaájàn icúmí cui cuàhà nèhivì.

9 Daaní, nì sahnde-yà ñà-úhùn nuhní tutu itúimà, te nì xinì tìxi mesa ndé sáha-ne promesa xi Dios, yucán ndoó anima nèhivì. Xínduu-ne nèhivì xiníndísâ palabra iì xí Dios, te sàhà ñà-jaàn nì sahnì nèhivì-né, vàchi nì cachí vate-né ndoó-né ladu xi-ya. **10** Te vichi, cána fuerte-nè, cachí-nè xì Yua-nda Dios:

—Stoho-nsì Dios, ¿nadaa ga quìvì, dandu nacuitacùhá sàhà-nsí? Vàchi nèhivì ñuhiví, nì sahnì-né nsiùhù, ñayùcàndùá xiñuhu ndoho-ne, vàchi mii-ní, iì ndisa inì-ní, siempre tùha-ní quida viì-ní—nì cachí-nè.

11 Dandu nècuàchì nsì ma, nì cutahvì-né iin iin dùhnù quihín cuxín yaa, te nì sàcùnaha-né cundiato cuéyàà-nè quetatu chii gá-nè dècuèndè cui stná cuàhà compañeru-nè nchícùn ichì Dios, te cuacastnahá nsidaa ana icúmí cui stná nacua nì xìhì mii-né.

12 Daaní, nì sahnde-yà ñà-íñù nuhní tutu itúimà, te nì xinì nì tnàa fuerte, te nì nàcuìtnùù orá nahi sìcoto tnuu. Te yoo, nì nducuahá stná-si nahi nì.

13 Te nì còyo chitu stná sitnúù ñuhiví yohó, na ian còyo ñà-vídì quidá tàchì, ducán nì còyo-sì. **14** Te nì ndañuhu ansivi nì natuiá na ian natúi iin tutu caní, te nsidaa yucù iá ñuhù íchî, xì nsidaa stná ñuu iá mahì mar, nì ndutá. **15** Dandu nsidanicuú nèhivì ñuhiví, nì xinu dèhé-nè yucù, nì chidèhé-nè mii-né ini cueva, te mahì cavà nahnu, xínduu-ne rey, xì gobiernu, xì nècuàchì cuìcà, xì soldadu dandacú, xì nècuàchì idónuu, xì cuàhà stná-nè peón, xì nèhivì

ùún. ¹⁶ Te nì cacachi nsidaa-né xì yucù, xì stná cavà ducún:

—A sácú vàha ni cóya dìquì-nsí te dàhvi-nsi, ñà-màsà túi-nsi nùù mii-yá iá nùù sillá ndiaha, te màsà níhi-nsí castigu quida mii-yá nani Lelù Íì. ¹⁷ Vachi vichi sàni sàa quìvì ndoho-nsi quida-ya, te còò iin cui cundee inì-xi na xídà ini-yà.

7

Nansa icúmí màcùtuu seña xi Dios tnaa cuàhà mil nèhivì raza Israel

¹ Daaní, nì nsihamà, dandu nì xinì cùmì ángel, itá-né nsicúmì ladu ñuhiví, te sadí-né nùù táchì caná nsidaa ladu sàhà-ñá màsà cáná gá táchimà nùù ni-iin ñuu, ni nùù mar, te ni nùù ni-iin yutnù. ² Te nì xinì inga ángel nì nana-ne vàxi-ne dècuèndè ndé caná orá, nihí-né sellu dùcùn nèhivì xí Dios. Te nì ndàhì ndee ángel mà nì càhàn-né xì nsicúmì tnaha-nemà, divi ángel nì sàha Dios poder ñà-quida-ne dañu xì ñuhiví xì mar. ³ Dandu dohó nì cachi ángel mà xì tnaha-ne:

—Màsà quídá-nsiá ni-iñàha xì ñuhiví, ni xì mar dècuèndè nù sàni dùcùn seña xi Dios tnaa nèhivì xinúcuáchí nùù-yá.

⁴ Dandu nì inini nì nacani-ne nadaa nèhivì icúmí nìhi xì seña mà, te nsidaa nsidaa-né, 144,000 nèhivì xínduu-ne. Te nsidaa-né, nècuàchì descendencia xi Israel nduú stná-né. ⁵ Te iin dèhe Israel mà nani Judá, te (nì xinì) nì sàcùtuu seña mà nùù ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi (ñani Judá mà) nani Rubén. Te nì sàcùtuu stná seña mà nùù ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi inga (ñani-né) nani Gad. ⁶ Stná

ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi inga (ñani-nè) nani Aser, xì stná ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi inga (ñani-nè) nani Neftalí, xì stná ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi Manasés, nì dùcùn stná nsidaa-né seña mà. ⁷ Stná ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi Simeón, xì inga ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi Leví, xì stná ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi Isacar, nì dùcùn nsidaa-né seña mà. ⁸ Stná ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi Zabulón, xì stná inga ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi José, xì stná inga ùxìn ùì mil nèhivì descendencia xi Benjamín, nì dùcùn nsidaa-né seña mà.

Nansa nì xini Juan cuàhà mil nèhivì ndixí cuxín

⁹ Daaní, nì ndacoti, te nì xinì yucán itá yáha ga cuàhà nèhivì, mà cùì nandiahvi nadaa xínduu-ne. Nèhivì nsidanicuú ñuu xínduu-ne, nèhivì nsidanicuú ladu xì nsidanicuú raza, te nsidanuu dàhàn xícahàn-nè. Te itá-né nùù mii-yá iá nùù silla ndiaha, xì nùù mii-yá nani Lelù fì, ndixí-né dùhnù quihín cuxín yaa. Te iníndahá-nê ndahà nù-ñúù.
¹⁰ Te cána fuerte-nè, cachí-nè:

Còò inga ana nahi Dios, divi mii-yá iá nùù silla ndiaha, vàchi sàni dàcácu-yàndó. Còò inga ana nahi mii-yá nani Lelù fì, vàchi sàhà mii-yá sàni càcu-nda, nì cachí-nè.

¹¹ Daaní, nsidaa ángel mozo xi Dios, itá-né nsidaa ladu nècuàchì sahnú ndoó yucán xì stná nsicúmì ana itá nùù-yá, te nì tutuyuhu-né ñuhù nùù sàhà-yá ndé iá-yá nùù silla ndiaha xí-yá, te nì cahvi nsidaa-né mii-yá, ¹² xícachi-nè:

¡Amén! Mii-ní nduu-ní Dios, ñàyùcàndùá, ndaníhí ndiaha-nsí mii-ní, (te cachí-nsí xí-ní) yáha ga nchichí-ní. Sàhà nsidaájàn

naquímánì-nsí mii-ní, te ni coó tnùñuhu xí nsidaa nèhivì nùù-ní, te ni sáà-ní cusahnú ndiaha-ní, te ni sáà stná-ní dandacú fuerte-ní inicatu. ¡Ducanicoó nicanicuahàn!

13 Dandu nì càhàn iin nècuàchì sahnú yucán xì yúhù, cachí-nè:

—¿A ináhá-nî índù nècuàchì xínduu nècuàchì ndixí cuxín yaa yohó? ¿A ináhá-nî índù nì quixi-ne?

14 Te nì cachì xì nècuàchìmà:

—Còó, có-ináhî, señor; doco mii-ní, ináhá-nî.

Dandu nì cachì-nè xì’:

—Nècuàchì yohó, xínduu-ne nèhivì nì xini cuàhà vida tiempu nani tiempu xi tnùndoho cahnú. Doco sàni ndoo cuàchi-ne ñà-nì xitià nìi mii-yá nani Lelù Íì, ñàyùcàndùá sàndìxí cuxín yaa-ne vichi,

15 te xíndoo saín-né nùù sillà ndiaha ndé íá Dios; ndui te ñuuú xixinucuachi-né nùù-yá, te ndoó-né ini vehe cahnú ndiaha-yá. Te mii-yá, nicanicuahàn cutnáhâ-yá xì-né ndiaá-yànè. **16** Ñàyùcàndùá mà nunca sàà-nè cui gà-nè doco, ni mà cuí gà-nè tècuíí, ni mà nsíi gá-nè quida orá, ni mà cúní ihni gá-nè.

17 Vàchi mii-yá nani Lelù Íì, icúmí-yâ cunuù-yánè. Iín-yá ladu nùù sillà ndiaha yucán, te icúmí-yâ cundaca-yanè sàà-yà xì-né ndé coho-ne tècuíí ndiaha cutiacu-nè nicanicuahàn. Ni mà cuácú gá-nè, vàchi contentu cundoo-ne quida-ya.

8

Nansa cuàhàn cuu na tàhndè ñà-úsà ndé nuhní tutu itúì, te nachitu stná còhò oro inciensu

1 Daani, nì sahnde-yà ñà-úsà nuhní tutu itúìmà, te nì nsihi nì quida-ya ducán, dandu nì nàcuììn dàdí

inicatu ansivi nahi dava hora. ² Te nì xinì yucán nùù Dios sà-itá tùha ùsà gà ángel, nihí-né iin iin corneta ñà-sivi-nè. ³⁻⁴ Dandu nì tnàtuu inga ángel nì sàà-nè nùù iin mesa oro iá nùù silla ndiaha, divi mesa ndé sahmí-né inciensu nùù-yá. Te vichi nihí ángel mà iin còhò oro nì sàà, te nì sàha stná xì-né cuàhà inciensu ñà-cahmi-neà dìquì mesa mà sàhà-ñá cana ñùhmà-ñà mènana nùù Dios. Te na hora mà nana ñùhmà mà, dandu cutnahá stná palabra nì cachi nsidaa nèhivì xí Dios na ní xìcàn tåhvì-né nùù-yá. Ñàyùcàndùá, divi ducán nì quida ángel mà, ndahà-né nì chitanini-ne nsidaámà nùù Dios. ⁵ Daaní, nì tavà-né chii ñuhu xíxìn nùù mesa oro mà, te nì dàquée-neà ini còhò mà ndè nì chituá, dandu nì dàndiàchì ndee-néà nùù ñuhiví. Dandu nì tiacu cuàhà gá ana cähàn fuerte, te nì cähàn ndee dàvì, te nì tåsa, te nì tnàa.

Nansa icúmí cuu na sivi ángel corneta xi-ne

⁶ Dandu ùsà ángel nihí corneta xi-ne, nì nsidayu-cun-nè cuàhàn-nè sivi-nè.

⁷ Te nì sivi ángel primeru corneta xi-ne. Te na ní tiacu nì sivi, dandu nì còyo iin nùù ñuhiví, doco dácà stnahá iin ma xì ñuhu xíxìn, xì stná nì. Ñàyùcàndùá, nùù cada ùní yutnù (itá ñuhiví) nì xíxìn iin-nù, te nì xíxìn nsihí stná yùcù iá campu.

⁸ Daaní, ángel ùì, nì sivi-nè corneta xi-ne, dandu nì xinì iñàha cuú mènunu na ian iin yucù xíxìn, ducán náhà, te nì nacava ini mar. Te cuàhà tècuíí mar nì nanduu-tè nì (nì quidamà). Iyuhu cumánì gá, te cunduu davatahvi tècuíí mar nì cuchicuehe ducán. ⁹ Stná nsidaa quisì ndùtè ñuhú ini mar, iyuhu cumánì gá, te cunduu stná davatahvi-sí nì

xìhi. Stná barcu, iyuhu cumánì gá, te cunduu stná davatahvi-nú nì sachí.

¹⁰ Daaní, ángel ùni, nì sivi-nè corneta xi-ne, te dècuèndè ñuhìví nì nacava iin sitnúù cahnú nìsa ituu ansivi, xíxin fuerte-sí, te tnuù nihni-sí na iin ñuhu cahnú. Te nì nacava-sí nùù ñuhìví nì còya nùù cuàhà yûte xì cuàhà pozo, iyuhu cumánì gá cunduu davatahvi yûte xi pozo nì còya nùù-xí.
¹¹ Te sitnúù mà, Ajenjo nani-sí, te yáha ga nì ndu-uà yùcù tècuí ndé nì coyo-sí. Te cuàhà gá stná nèhivì nì xìhi ñà-nì xihi-ne tècuí ùà mà.

¹² Daaní, ángel cùmì, nì sivi stná-nè corneta xi-ne, te cuàhàn nsihi stná fuerza xi orá nì cùí, te cuàhàn nsihi fuerza xi yoo nì cùí xì stná sitnúù; iyuhuni cumánì gá, te nsihi dava fuerza xi-sí. Nayùcàndùá, nì nanchiì ndahvi orá ndui, te nì nanchiì ndahvi yoo ñuuú.

¹³ Te nì xinì meru dìquì-xí ansivi, yucán yáha ga ducún ndavá iin ángel, ndahì ndee-né cachí-nè:

—Cunini nsidaa mii-nsiá nèhivì ñuhìví. Ndahví-nsià, vâchi ndahví cuàhà cuàhàn cuu xi-nsiá, vâchi cumánì gá ùni gá xichi sivi ángel corneta xi-ne, te ndahví-nsià na hora sivi-nè.

9

¹ Daaní, ángel ùhùn, nì sivi-nè corneta xi-ne, te nì xinì dècuèndè ansivi xi dècuèndè ñuhìví nì nacava iin ana nchií nahi sitnúù. Te nì nìhi-né ndahàcáa ñà-nacuna-ne yavi cahnú cunú sàstnùhù. ² Te na nì nacuna-neà, dandu nì quecoyo cuàhà ñùhmà, na ian xíxin ini xitnù cahnú, te nì nanchiì ndahvi orá nì quida ñùhmà mà, te nì nàcuìtnùù inicutu.
³ Daaní, mahì ñùhmà mà nì caquee cuàhà sìca nì ndava-sí ñuhìví. Sànì nìhitáhvì-sí cucumi-sí iñù

ñà-cunduu-sì quisì daná nahi sìduhma. ⁴ Te nì sàcùnaha stná-si ñà-màsà cáxi-sí yùcù itá ñuhìví, ni-iin stná ndahà yutnù, cuiśi-ñá dandohó-si nèhivì có-itúú señä xi Dios tnaà-xi. ⁵ Doco nèhivì tui-sì mà, mà cúí cúí-nè, còo, cuiśi ndoho cuahà-né, na ian ndoho-nda na tuí sìduhma-ndó. Te ùhùn yòò icúmí cuu xi-né ducán. ⁶ Te mate nanducu-né modo cui dahuun-ne, doco mà níhì-né ñà-jaàn, mate yáha ga cucuni-né ndañuhu-né ñuhìví, doco mà cúí.

⁷ Te nì xinì sìca ma, te ducán ndáa-sì nahi idu fuerte sáhàn guerra. Dìnì-sí, sìcàté oro ñuhá. Te nùù-sí, nahi nùù nèhivì nduá. ⁸ Te ididínì-sí, na iá ididínì nècuàchì ñahà, ducán iá`; te nùhu-sí, na iá nùhu nsicaha, ducán iá`. ⁹ Te icà-sí, nahi càa nduá. Te na ndavá-si ansivi, yáha ga ndee cahá ndixìn-sí, na ian cahá cuàhà gá carreta íditá idu, te cuàhà-nu guerra. ¹⁰ Te ndohò-sí, nihá iñù nahi sìduhma, vätùni tui-sindó. Te ùhùn yòò icúmí-sí dandohó-si nèhivì. ¹¹ Daaní, iá stná ana dandacú nùù-sí, divi nduú ñà-malu dandacú nùù yavi cunú mà; Abadón nani-sí nùù dàhàn hebreu, te nùù dàhàn griegu Apolión nani-sí.

¹² Pues, vichi sàni yàha iin tnùndoho chicá cahnú. Doco cumánì gá ùì gà tnùndoho nahnu fuerte.

¹³ Daaní, ángel iñù, nì sivi-nè corneta xi-ne, dandu nì tiacuì iá ana cahàn yucán ndé iín mesa oro nùù Dios. Nsìcúmì esquina mesa mà itúú iin iin ñà-ìá nahi nsiquì quisì, te mahì ñà-jaàn tiacú cahàn iin ana cahàn ¹⁴ xì ángel làcà ní sivi xì corneta-xi, te dohó nì cachi-nè:

—Cuahán-nî ndaxi-ní cùmì ángel nuhní yuhù yûte cahnú nani Eufrates.

15 Ñàyùcàndùá, ducán nì quida ángel mà, nì ndaxi-né cùmì ángel yucán, vàchi yucán ndoó túha-ne sàà meru cuià, meru yòò, meru quìvì, meru hora ñà-cacahni-né cuàhà nèhivì. Nùù cada ùní nèhivì ñuhiví, icúmí cui iin-ne.

16-17 Dandu nì xinì na ian nì sàñi', te nì xinì cuàhà sàstnùhù idu, te itándoó nèhivì yàtì-sí. Ùì cientu millón nèhivì xínduu-ne, nì tiacuì, vàchi iá ana nì cachitnùhu nadaa-ne. Te xíndixi-ne dùhnù càa, color cuahá nduu dùhnù dava-ne, te dava ga-ñà color ndiaa, te dava ga-ñà, cuaán-ñà. Te dìnì idu mà, na iá dìnì nsicaha, ducán xí-la-ñà. Te yuhù-sí caná fuerte ñuhu xì ñùhmà xì stná azufre (sahán aya).

18 Cunaha-nsiá, sàhà nsì-únì ñà-dàná queé yuhù-sí, sàhámà nì ca-xihì cuàhà nèhivì, iyuhu cumánì, te cunduu davatahvi nèhivì ñuhiví nì caxihì nì quida ñuhu mà xì ñùhmà mà xì azufre dana ma. **19** Te iin iin idu, iá ñà-dàná nùù dìnì-sí xì nùù ndohò-sí, vàchi ndohò-sí, na iá còò, ducán iá, te iá dìnìá nahi còò, vátuni tui-sindó.

20 Doco nèhivì nì càcu nùù nsidaa tnùndoho nahnu-ma, ni cóni cùú-né arrepentir sàhà cuàchi nì caquida-ne nì quidayucun-nè ñà-ndùá cahvi-né. Còó, iin-ni nì quida-ne seguir sáha-ne promesa nùù ñà-malu, te cahvi-né cuàhà figura, sea oro nì cuyucàn, ò sea plata, ò sea càa yahá, ò sea yùù, ò sea yutnù nì cuyucàn. Te nsidaa ñà-ndùá cahvi-némà, ni có-ìndéhá, ni có-ìtiácuà, ni có-xicá. **21** Te nèhivì ndoo ga ñuhiví, ni cóni náxicócuññ ini-nè sàhà cuàchi-ne, iin-ni nì caquida-ne ñà-ndùá xíquida-ne, sahní stnahá-né, sáhàn tàtnà-né, sáhàn tàdí-né, te iá-nè xì ñahà xí-né, te xidácuíhná stná-né.

10*Angel iníndáhá libru tii*

¹ Daaní, nì xinì vàxi inga ángel fuerte, mànuu-ne dècuèndè ansivi vàxi-ne. Ídùcún-né iin vícò, te ñuhú dìnì-né iin sìcòyàhnchì. Nchií nùù-né na ian nchií orá, te tnúù sàhà-né nahi ñuhu. ² Te iníndáhá-né iin libru tii nuná. Te nì sàcuììn-né ñuhiví, sàhà cuàhá-né ián dìquì mar, te sàhà ìtní-né, ián dìquì ñuhù íchí. ³ Te nì ndàhì ndee-né, na ian ndáhì nsicaha, ducan tiacú. Daaní, nì nsihi nì ndàhì-né, dandu nì tiacu cáhàn iin ana cáhàn fuerte na ian cáhàn dàvì. Ùsà xichi nì càhàn ana cáhàn mà. ⁴ Te yùhù, cuàhìn chitui ñà-ndùá nì cachi-né nì cùí, doco momentu mà nì tiacuì ía ana cáhàn ansivi, cachí-yà xí':

—Màsà chítúú-nî ñà-ndùá nì cachi ana nì càhàn ùsà xichi, te nì là na ian cáhàn dàvì, vàchi icúmí coo dèhé palabra mà —nì cachi-yà.

⁵ Daaní, ángel iín mahì mar xì dìquì ñuhù íchí, nì ndanihi-ne ndahàcuàhá-né ansivi, ⁶ te nì ndacùcahan-né mii-yá itiácú nicanicuahàn, divi mii-yá nì quidayucun xì ansivi, xì ñuhiví, xì mar, xì nsidaa iñàha ía lugar yucán. Te nì cachi-né:

—Chináhî Dios, mà cuéé gà, ⁷ te sàà quìvì cuu ndisa nsidaa ñà-ndùá nì cachitnùhu nèhivì xí Dios sànaха, vàchi na cuàhàn sivi trompeta xi ángel ùsà, dandísá, icúmí xìnu nsidaa ñà-ndùá cuní Dios quida-ya, te ía dèhá` vichi.

⁸ Daaní, inga tu nì tiacuì ía ana cáhàn ansivi, te dohó nì cachi-yà xí':

—Tnàtuu-ní nùù ángel iín mahì mar xì dìquì ñuhù íchí, te tnii-ní libru tii nuná ini ndahà-né.

⁹ Ñàyùcàndùá, nì tnàtui nùù-né, te nì cachì xì-né:

—Taxi-ní libru tii nùí.

Te nì cache-né:

—(Yoho iá.) Tnii-nià, te caxi-nià. Icúmí nduvidì yuhù-ní nahi ndudi ñùñù, doco nú sàni coco-nià, dandu icúmiâ ndu-uà-ñà tìxi-ní.

¹⁰ Daaní, nì tnii libru iníndahá-nêmà, te nì saxià. Te (ñà-ndáà ndùá), saxí vídià, nahi ndudi, doco nì nsihi nì coquía, dandu nì nsicuihnú úà inì.

¹¹ Dandu nì cache tu ángel mà xì':

—Icúmí-ní cachitnùhu gá-ní ña-ndùú razón ndi-aha xí Dios sàha cuàhà cuàhà nèhivì ndoó cuàhà ñuu cáhàn cuàhà dàhàn. Daaní, stná cuàhà rey dandacú nùù ñuu mà, icúmí-ní cachitnùhu stná-ní sàhà-té —nì cache ángel.

11

Ùì nèhivì cähàn cuenta xi Dios

¹ Daaní, nì sàha-ya yùhù iin vara caní nahi metro, te nì cache-yà xì':

—Ndacuiìn-ní, cuahán-ní, chitacùhá-ní veheñùhu cahnú ndé cahvi nèhivì Dios, te chitacùhá stná-ní mesa ndé sáha-ne promesa ìì xí-né, te nacahvi stná-ní nadaa-ne sáhàn cahvi xì-yá yucán. ² Doco patiu yàtà veheñùhu mäsà chítacùhá-ní, vachi icúmí ndòamà ndahà tiàa inga raza. Tiàa ma, icúmí-tê cundoo-tè nsidanicuú gá lugar ñuu ìì, te quida quini-tè xì nèhivì yucán. Ùì dico ùì (42) yòò cunduu tiempu caquida-tè ducán. ³ Doco yucán cuàhàn cundoo stná ùì nèhivì-xí icúmí nìhitáhvì cähàn cuenta xi. Iin mil ùì cientu ùnì dico quìvì icúmí-nê cähàn-nè xì nèhivì ñà-ndùú razón xi. Te sìcoto cundixi-ne, sìcoto tnuu cundua —nì cache-yà.

4 Cunaha-ní, mii-yá nduú-yá Stoho nsidaa ñuu íá ñuhiví. Te frente silla ndé íá-yà (ansivi) itá ùì nù-olivu, xì ùì candelero. Pues na quidá nsidaa ñà-jaàn nùù-yá gloria, ducán quidá stná ùì nèhiví cahàn cuenta xi-ya (ñuu mà). **5** Te nú xiní ùhi iin tiàa xi-né, te cuní-te quida quini-tè xì-né, dandu cuahàn cana ñuhu yuhù-né coco-tè. Te ducán icumí cuu xi nsidaa ana cuní quida quini xi-né. **6** Te ndahà stná ùì nècuàchimà icumí ndòo poder ñà-cadi xì dàvì ñà-màsà cuun ni-iin dàvì inii tiempu cahàn-né cuenta xi Dios. Te icumí-né dandacú stná-né nùù tècuí ñà-nanduu-tè nìi, te nú cuní-né, vátuni dandohó stná-né nèhiví nsidanuu clase tnundoho, segúndaa xichi cuní-né. **7** Daaní, nú sàni nsihi tiempu cahàn-né xì nèhiví cuenta xi Dios, dandu icumí-né cui-né, vachi iá iin quisí dàna inácáá ini yavi cùnú sastnùhù yucán, te icumí quisí ma nana-sì quee-sì, nàá-si xi ndúi nèhiví cahàn cuenta xi Dios mà, te icumí-sí cundee-sí nùù-né, dandu cui-né. **8** Te yucán mahì calle ñuu ndé nì xìhi Stoho-ndà Señor nchica cruz, yucán icumí nsìi ma cuitanduhù-né. Te divi ñuu mà, Sodoma cachí stná-né xán, te Egipto cachí stná-né xán, (vachi malu gá modo xi nèhiví ndoó yucán). **9** Pues, ñuu yucán cuitanduhù nsìi ma, te cundehè cuahà nèhiví-né, nèhiví cuahà raza ndoó cuahà ñuu, te cuahà dàhàn cahàn-né. Ùni quivi dava cuitanduhù nècuàchimà yucán, ni mà cuáha nèhiví cundùxin-ne. **10** Al contrario, cuahàn-né cudiì ini-né ñà-sàni xìhi nsìi ma. Cuahàn-né quida-ne vicò, te dacútahì stnahá-né iñàha, te cudiì ini-né, vachi ciò gó ndúi nècuàchi sähnu nì sacahàn cuenta xi Dios, vachi antes cuahà gó nì

ndoho-ne nì quida nècuàchìmà. ¹¹ Daaní, nú sàni yàha ùní quìvì dava, dandu icúmí nsii ma natiacu-nè quida Dios, te ndacuita-ne. Ñàyùcàndùá, yáha ga icúmí yùhí nsidaa nèhivì cundehè xì-né. ¹² Dandu icúmí tiacu tàchì ana cähàn ansivi, te dohó cachi-yà:

—Nahà-nsia dìquì-xí yohó.

Dandu canana nècuàchì sàhnùmà dìquì-xí ansivi. Mahì vícò nana-ne cùhùn-nè, cundéhe nsidaa nèhivì xiní ùhì xì-né. ¹³ Dandu divi hora mà, ndee gó icúmí tnàa ñuhìví. Nùù cada ùxìn vehe itánduhù ñuu mà, icúmí caà ian. Te icúmí cui ùsà mil nèhivì sàhà-ñá icúmí tnàa guá ducán. Dandu nèhivì dava ga, cuàhà gó yùhí-nè, te nacuni-nè cahnú gó poder xi mii-yá íá ansivi.

¹⁴ Pues, ñà-jaàn nduú tnùndoho cahnú ñà-úì. Doco cumánì gó ñà-únì, te sà-ítúú vàxa.

Nansa icúmí cuu na sivi ángel ùsà corneta xi-ne

¹⁵ Daaní, ángel ùsà, nì sivi-nè corneta xi-ne. Te nì inini ndee cána cuàhà-né ansivi, cachí-nè: Sàni sàà quìvì cusahnú Stoho-ndà Señor nùù nsidaa ñuu ñuhìví, te nicanicuahàn icúmí-yâ cusahnú-yá, mii-yá xì Dèhemani-yá Cristu.

¹⁶ Dandu òcò cùmì nècuàchì sàhnú ndoó nùù Dios dìquì sillà vico, nì tutuyuhu-né nùù sàhà-yá, te nì cahvi-néyà, ¹⁷ cachí-nè:

Naquímáni-nsí mii-ní Stoho-nsì Dios, vàchi icúmí-nî nsidanicuú poder. Dècuèndè sànahà íá-nî, te nicanicuahàn icúmí-nî coo-ní. Ansivéhé-nî, vàchi sàni quesaha-ní cuàhà-ní cusahnú dahuun-ní nùù ñuhìví, cuàhà-ní dandacu-ní nùù nsidaa nèhivì ñuhìví. ¹⁸ Mii-né, nì xìdà ini-nè, doco sàni

sàà quìvì nachitacùhá-nînè castigu xi-ne. Te sàni sàà stná tiempu nsidandaà-ní sàhà nècuàchì nduú nsii. Te vichi icúmí cundiatú stná anima nsidaa ana xinúcuáchí nùù-ní, nacua nècuàchì cahàn cuenta xi-ní, te ducán stná nsidaa gá ana xínduu nèhivì xí-ní, divi ana cahvi xi-ní, a ducán nduú-né nèhivì ùún, ò nèhivì chicá nì nihì chuun nùù-ní. Doco nèhivì nì quida quini xi ñuhiví, còó, vàchi icúmí-ní dandáñuhú-nînè, nì cachi nècuàchì sahnùmà.

¹⁹ Daaní, nì nuna veheñùhu ìì xí Dios ansivi, te nì xinì ini veheñùhu ma ía caja ìì ndé inácáá palabra nì cachi-yà na ní ndòo sahnú-yá xì nèhivì xí-yá sàna. Dandu yáha ga nì tasa, te nì tiacu cahá fuerte; te ndee gá nì cahàn stná dàvì, te nì tnàa. Te nì coyo stná iin.

12

Nansa nì xini Juan seña sàhà nècuàchì ñahà nì xinudèhé na ní xidà ini quisì cuahá

¹ Daaní, nì xinì iin seña cahnú ansivi. Nì natùi iin nècuàchì ñahà. Tìxi sàhà-né ía luna, te tnúù nihni ñà-ndùá ndixí-né, vàchi orá nduá, te dìnì-né, ñuhá iin corona ndé itándiaa ùxìn ùì sìnsiví. ² Meru sà-itúú tñiuù méè xi-ne, ñayùcàndùá, ndáhi-né, vàchi nì quicuehè-né, cuàhàn cacu dèhe-ne. ³ Te nì tui inga seña nùù ansivi. Nì quecunu iin quisì cahnú cuàhá, caní-si nahi còò nahnu-guá, te cuahá laà-si. Ùsà dìnì-sí, te ùxìn nsiquì-sí itá. Cada iin iin dìnì-sí ñuhú sìcàté vico. ⁴ Te ía stná ndohò caní-si, te xi ndohò-símá nì caní-sì cuàhà sìtnúù itándiaa ansivi, nì dàndiàchì-ñásî nùù ñuhiví. Iin tantu sìtnúù mà nì ndiàchì nùù ñuhiví,

te ùì tantu-si nì ndòo ansivi. Dandu nì sàcuììn quisì mà nùù nècuàchì ñahà mà, ndiatú-si tùinuù mèè xi-ne, vàchi cuní-si caxì-sívê na sáni cacu-ve.
5 Dandu nì tùinuù-vé, tiàa nduú-vé, te nduú stná-vé mii-yá cuàhàn cusahnú nùù nsidanicuú ñuu, te mà cuáha-ya quida ndevàha-ne. Dandu (nì xinì) nì ndanchito-ya dècuèndè ndé iá Dios nùù sillia ndiahà xí-yá.

6 Daaní, nècuàchì ñahà mà, nì xinudèhé-nè yucù dàna, vàchi yucán sàni nsidayucun Dios iin xaan ndé coo-ne, te yucán icúmí-né nìhi-né ñà-cutiacu-né iin mil ùì cientu ùni dico quìvì.

7 Doco nì quesaha iá guerra ansivi. Ángel nani Miguel xì compañeru-nè nduú iin ladu, te quisì cuahá mà xì compañeru-si nduú inga ladu, te nì canàá stnahá-si. **8-9** Doco cóni cùndéé-sí. Nàyùcàndùá, nì taxi-nési ansivi, vàchi còò gá permisu cundoo gà-si yucán (ndé iá Dios). Nì dàndiàchì-yási nùù ñuhìvì yohó, mii-sí, xì nsidaa ana nchícùn xì-sí. Vàchi quisì (cusahnuma), divi còò iá ndè sànaha nduú-si; ñà-malu nduú-si, te Satanás nani stná-si, te divi-sì nduú ana dandahví xì nèhivì inicutu ñuhìvì.

10 Dandu nì tiacuì iá ana cáhàn fuerte ansivi, te dohó cachí-né:

—Vichi sàni càcu nsidaa nèhivì xí Dios. Te sàni sàà quìvì cusahnú fuerte-yà, te cusahnú stná Dèhemani-yá Cristu. Vàchi sàni ndiachi ñà-malu fuera, vàchi divi-sì nduú ana daquée cuàchi xi dìquì ñani-ndà (iin-ni cahvi stná xi Yua-nda Dios), vàchi ndui te ñuu dacuidá cuàchi-sìné. **11** Doco mii-né, nì cundee-né nùù-sí ñà-nì ndacùcahan-né mii-yá nani Lelù lí, divi mii-yá nì xìtià nì-xí sàhà-ndà. Ni cóni cayuhí-né, nì cachi vate-né nchícùn-nèyà,

vachi dispuestu nì sandoo-ne cui-nè, cónì cùhí ini-nè vida xi-ne.

¹² 'Pues vichi xiñuhu cudiì ini nsidaa ana ndoó ansivi, (vàchi sàni cùxio ñà-malu). Doco nèhivì ndoó ñuhivì xì mar, ndahví-nè, vàchi yucán sàni nasaà-si, xídà cuàhà inì-si, vàchi ináhá-sí làcà iyuhu quìvì ndóo nùù-sí (ñà-quida-sí ñà-ndùá cuní-si).

¹³ Daaní, na sánì cundaà inì-si ñà-sàni ndiachi-sí ñuhivì yohó nduá, dandu nì quesaha-sí náâ-si xi nècuàchì ñahà mà, divi nècuàchì nì tùinuù méè xi. ¹⁴ Dandu mii-né, nì nìhitáhvì-né coo ndixìn-né nahi ndixìn yanuni nahnu, te nì ndava-ne cuàhàn-nè yucù ndé coo dèhé-nè. Yucán icúmí-nê lugar (dèhé) xi-ne ndé nìhi-né ñà-cutiacu-nè ùnì cuà dava, te ducán càcu-ne nùù còò mà. ¹⁵ Doco yuhù còò mà nì cana cuàhà tècuì nahi yûte, vàchi cuní-si tnani nècuàchì ñahà mà; ¹⁶ doco nì chindee ñuhivì nècuàchimà, vàchi nì nsicà ñuhù nì ndèe nsihi tècuì nì cana yuhù-síma. ¹⁷ Nàyùcàndùá, nì xidà gà inì-si sàhà nècuàchì mà, te nì quesaha-sí xicánúú-si nandúcú-sí dava ga dèhe-ne, vàchi, cuní-si quida quini stná-si xi nsidaa dèhe-ne chívàha xi ley xi Dios, te nchícùn viì xì ñà-ndùá cachí Jesucristu.

13

Nansa nì ndecoyo ùì gà quisì daná

¹ Daaní, nì sàcuìn yuhù mar, te nì xinì mahì tècuì nì quecunu iin quisì daná, ûsà dìnì-sí, xì ùxin nsiquì-sí. Te iin iin nsiquì-sí ñuhú iin sìcâté vico. Te icà iin iin dìnì-sí itándiaa quìvì-sí, iin quìvì íá quini, te cahàn contra xi Dios. ² Nahi tigre, ducán náhà quisì nì xinì mà. Doco sàhà-sí, nahi

sàhà sì-oso, ducán ndáa-ña. Te yuhù-sí, nahi yuhù nsicaha, ducán iá`. Te quisì nì quecunu antes, te iá nahi còò, divi nùù quisì yucán nì nìhi quisì yohó poder dandacú-si nùù ñuhìví. Ñàyùcàndùá, ndee ní cusahnú-si; vachi nùù inga quisì mà nì nìhi-sí coo-sì nùù sill acahnú dandacú-si. ³ Daaní, nì xinì nì nacuèhè-si, iin dinì-sí nì nacuèhè, cuàhàn cuià cahín. Doco nì nduvàha ndé nì nacuèhè xi-sì. Ñàyùcàndùá, nì ndulocó nsidaa nèhivì ñuhìví ñà-nì nduvàha-si. ⁴ Sàháyùcàndùá, nì cahvi-né quisì nahi còò chindéé xì quisì ùì mà ñà-dàndàcú-si. Stná quisì ùì mà, nì cahvi stná-nési, cachí-nè:

—Còò ana ndudává xí quisì jaàn. Còò iin cui cundee xi nùù-sí nú ni náâ-nè xì-sí—xícachi-nè.

⁵ Te nì nìhi stná-si ñà-màsà yúhî yuhù-sí càhàn ndevàha-sì dìquì Dios; ndee nì càhàn quini-sì dìquì-yá. Te nì nìhitáhvì stná-si ñà-cusahnú-si ùì dico ùì (42) yòò. ⁶ Te ndee ní canàhá-si dìquì Dios, quini gá nì càhàn-si dìquì-yá, xì dìquì lugar ndé iá-yà, xì dìquì nsidaa ana ndoo cutnáhâ xí-yâ ansivi. ⁷ Te nì nìhi stná-si ñà-quida quini-sì xì nèhivì xí-yá, te cuàhà-né nì sahnì-sí. Te nì nìhitáhvì stná-si ñà-dandacú-si nùù nsidaa raza nèhivì ndoo nsidaa ñuu, ndéni dàhàn nì cui cahán-nè. ⁸ Te nsidanicuú nèhivì ñuhìví, cuàhàn-nè cahvi-nési. Doco ni-iin nèhivì mà, có-itúú quìvì-né nùù libru xi Lelù Íi. Vachi cunaha-nsiá, dècuèndè na tayôo ñuhìví, dandu sà-itándiaa quìvì nsidaa ana icúmí cutiacu nùù-yá.

⁹ Ni cúníní vàha nsidaa nèhivì nansa cachí palabra yohó. ¹⁰ Nú ni chícádí nèhivì-ndó, dandu mii stná-nè icúmí-nê cundiadi stná-nè; te nú ni cahní nèhivì-ndó machete, divi machete icúmí-nê cui

stná-nè. Sàhà ñà-jaàn, xiñuhu cundoo-nda calma, te cunihnu vàha ini-ndà mii-yá, vàchi nèhivì xí-yá nduu-nda.

¹¹ Daaní, nì xinì yucán nì quecunu inga quisì daná. Nùù ini ñuhù ñuhivì nì nana-sì. Itá ùì nsiquì-sí, nahi nsiquì lelù, doco nacua cáhàn quisì cahnú nahi còò mà, ducán cahvì stná quisì yohó. ¹² Ladu nùù quisì nì quecunu nùù mar, jaàn iín quisì yohó, te sàhá chindéé quisimà-sí, ñayùcàndùá quidá-si cùahà iñàha ndulocó nèhivì. Te quidá stná-si xi nèhivì ñuhivì ñà-fuerza cahvi-né quisì iá-si nùù-xí, divi quisì nì nacuèhè daná dìnì-xí, te nì nduvàha-sì. ¹³ Te quisì iín yucán, cuàhà gá iñàha quidá-si ñà-quida tontó-te nèhivì, dècuèndè cóyo stná ñuhu ansivi cundehè-né, ducán quidá-si, ¹⁴ dandáhvì-siné ñà-cuàhà guá quidá-si, vàchi nì nìhi-sí ñà-quida-sì ducán nú iín-si nùù inga quisì mà. Ñayùcàndùá, cachí-si xi nèhivì ñà-quidayucun-nè figura cahnú cunduu quisì nì nacuèhè, te nì nduvàha ma. ¹⁵ Te figura mà, ndè nì dítá` tàchá, vàchi ducán nì nìhi inga quisì mà quida-sì xán. Dècuèndè cáhàn stná nì quida quisì mà. Te nú có-càndísâ iin nèhivì cahvi xán, dandu dandacú-si cui nècuàchímà. ¹⁶ Te icumí stná-si dandacú-si màcùtuu iin tnuni xi-sì icà nsidanicuú nèhivì, ò sea màcùtua ini ndahàcuàhá-né, te ò nùù tnaa-nè. Doco nsidanicuú-né, icumí màcùtuu tnuni mà icà-né, a sea ni cündúú-né nèhivì nihí chuun, te ò nèhivì ùún, ò nècuàchì ndahví, ò nècuàchì cuicà, ò iin peón-ni, ò iin lamú. ¹⁷ Vàchi nú còò tnuni xi-sì, ò quìvì-sí, te ò número xi quìvì-sí icà-né, dandu còò permisu cuiin-ne ò dicò-né. ¹⁸ Cunaha-nsiá, palabra nchichí nduá cuàhìn cachì

xì-nsiá yohó. Iin nècuàchì nchichí, vátùni cahvi-ne nadaa nduá saà número xi quìvì quisì mà, vàchi número xi quìvì iin tiàa nduá. Te divi 666 nduú número mà.

14

Alanbanza icúmí coto 144,000 nèhivì xí Jesús

¹ Daaní, nì xinì dècuèndè yucù Sión, te yucán iín mii-yá nani Lelù Íì, te cutnáhâ-yá xì iin cientu ùì dico cùmì mil (144,000) nèhivì, te ìcà tnaa iin iin-ne itúú quìvì Yuandiáhá-yâ. ² Dandu nì inini ndè ansivi tiacú na ian cundáá nùù yutnù cuerda nani arpa. Te fuerte tiacú nahi tèñuhu cuáhà, na ian cáhàn ndee dàvì. ³ Te nì caxito nèhivì cuáhà mà iin alabanza saa, itá-né frente silla ndiaha xí-yá ndé itá stná cùmì ana itá saín nùù-yá, te ndé ndoó stná òcò cùmì nècuàchì sàhnú. Doco ni-iin nècuàchì dava ga, mánícùí cutùha stná-né coto-ne alabanza mà, cuisì nèhivì cuáhà itá yucán, divi nèhivì xínduu iin cientu ùì dico cùmì mil tiàa ma. Te nsidaa-né nduú nèhivì nì càcu nùù ñuhivì yohó nì quida (Jesucristu). ⁴ Te ni còò ni-iin cuàchi ni quidá-né xì nècuàchì ñahà, vàchi cóni cáhàn-né xì nècuàchì ñahà ni-iin xichi. Te vichi, nchícùn-né mii-yá nani Lelù Íì ndéni nì cui ni cùhùn-yà. Antes mahì nèhivì ñuhivì nì sandoo-ne, doco vichi sàni càcu-ne ñà-nì dànaà-yá sàhà-né, te sàhajàn nì càcu-ne ñà-cunduu-ne na iin promesa chica ndiaha nùù Yua-nda Dios xì nùù Lelù Íì, ⁵ vàchi de por sí, mà túha-ne dandahví-nè; te nicanicuahàn ndoó-né nùù silla ndiaha ndé íá-ya, vàchi còò ni-iin falta xi-ne nùù-yá.

Ùnì razón nì cachitnùhu ùnì ángel ndavá ansivi

6 Daaní, nì xinì ndavá inga ángel dìquì-xí ansivi, nihí-né razón vàha xi Dios, iin razón icúmí cunaha nicanicuahàn. Te cuàhàn ángel mà cachitnùhu-neà xì nsidaa nèhivì nsidanicuú ñuu íá ñuhìvì, nsidanicuú raza-nè ndéni dàhàn nì cui cähàn-nè. **7** Te dohó nì cachi ángel xì nèhivì mà:

—Cahvi-nsiá Dios, te tavà-nsiá tnùñuhu xí-yá, vàchi sàni sàà quìvì nsidandaà-yà sàhà cuàchi nèhivì ñuhìvì. Ñàyùcàndùá, cahvi-nsiáyà, vàchi divi mii-yá nduuú ana nì quidayucun xì ansivi, ñuhìvì, mar, xì nsidaa stná ndé caná tècuí.

8 Daaní, (nì xinì) nchícùn gà vàxi inga ángel, te dohó nì cachi-nè:

—Sàni ndañuhu ñuu Babilonia, sàni chàhmà dahuan nì quida Dios, vàchi nì sàhà nèhivì ñuu mà ñà-coho stná nèhivì inga ñuu, tè ñàyùcàndùá, nì xini stná nècuàchimà, te quini nihnú stná ini-nè vichi. Ñàyùcàndùá, icúmí nècuàchì Babilonia mà nìhì-né iin castigu fuerte —nì cachi ángel mà.

9 Daaní, nchícùn gà vàxi inga ángel, te vichi nduu ùnì ángel sàni quecoyo. Te nì ndàhì ndee-né, cachí-nè:

—¡Ndahví nsidaa ana cahvi xi quisì daná mà ò figura-si! ¡Te ndahví stná ana sà-ìtúú tnuni xi-sì nùù tnaà-xi, ò ini ndahà-xí! **10** Vàchi yáha ga icúmí-né ndoho-ne mahì ñuhu cahnú ndé xîxìn azufre sahán quini, te indéhe stná ángel ìì xí Dios, xì stná Lelù Íì. Te castigu mà, ducán quea na ian cuàhàn dacohó Dios-nè iin ndutè quini, te micuísí ndutè fuerte cunduu-tè, doco fuerza coho-nète, vàchi xídà ini-yà sàhà-né. **11** Ñàyùcàndùá icúmí-né cundoo-ne ndoho-ne nicanicuahàn ndé (xíxìn

ñuhu, te) caná ducún ñùhmà, ni mà nunca nìhi gá-nè cundoo dadí-né, ndui te ñuu icúmí-nê ndoho-ne, vàchi nì cahvi-né quisì mà xì figura-si, te nì sàcùtuu stná quìvì-sí icà-né. ¹² Ñàyùcàndùá, cuàhà paciencia xiñuhu cucumi nsidaa nèhivì xí Dios, divi nsidaa ana chívàha xi ley xi-ya, te nihnu vàha ini xì (Dèhemani-yá) Jesús.

¹³ Daaní, nì tiacu tu iá ana cähàn ansivi, cachí-nè xì':

—Vichi tiaa-yó palabra yohó cachí xùn: “Dècuèndè vichi xì quìvì nùù-xí, ndiaha gá coo xi nèhivì cui, te nú nduú-né ana nchícùn xì Stoho-ndà Señor”. Ñà-ndáà ndùá, cachí Espíritu lì xí Dios, icúmí nècuàchìmà quetatu vàha-ne, mà ndóhó gá-nè nùù chuun quidá-né, te dècuèndè gloria nacuni stná mii-yá nsidaa obra nì quida-ne.

Nansa cuàhàn cuu quìvì último

¹⁴ Daaní, nì xinì iin vícò cuixín yaa, te nùù vícò mà iá ana indéhe nahi mii-yá ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìvì. Te dìnì-yá, ñuhá iin corona oro, te iníndáhá-yâ iin hoz dìn. ¹⁵ Dandu nì quee inga ángel nùù veheñùhu lì xí-yá, te nì ndàhì-nè nì càhàn-nè xì mii-yá iá nùù vícò, cachí-nè:

—Cahndè-ní viu ndanihi-ní cosecha, vàchi sàni xida viu ñuhìvì, te vichi sà-jà ndanchitoa.

¹⁶ Daaní, nì sahnde-yà viu iá ñuhìvì, te ducán nì ndanchito cosecha mà.

¹⁷ Dandu nì quee inga ángel nùù veheñùhu lì iá gloria mà, te iníndáhá stná-nè iin hoz dìn.

¹⁸ Dandu nì quee inga ángel nùù ndé iín mesa lì ndé cahvi-né Dios, te nduú-né ángel dandacú nùù

ñuhu xíxìn. Te nì ndàhì ndee-né, cachí-nè xì ángel iníndáhá hoz mà:

—Xì hoz dìun jaàn cahndè-ní nsidaa sì-uva caá nducuyòhò ñuhiví, vàchi sàni xìchi-sì—nì cachi-nè.

19 Ñàyùcàndùá, nì sahnde ángel mà sì-uva ñuhiví xì hoz xi-ne, te nì dàtacá-nè nsidaa-sí nì dàquée-nési ini lugar ndé chàhmà-sí quee tècuí-si. Te seña ñà-icúmí-sí chàhmà-símà nduú ñà-icúmí Dios cuàha-ya nèhivì malu iin castigu fuerte. **20** Vàchi cunaha-nsiá, fuera ñuu nì chàhmà-né, te nì xìtià nìi-né, ducán cuàhà nìi mà nahi yùte ndé queé cuàhà tèñuhu, te cunú nì xìca (nahi ùì metro), na ian ducún iá frenu xi idu. Te ùní cientu kilómetro nduú ñà-càni yùte nìi mà.

15

Ùsà ángel dandacú nùù ùsà tnùndoho chicá nahnu

1 Daaní, nì xinì cuú inga seña ansivi, iin seña ndiaha. Te nì nduloquí, vàchi nì xinì ndoó ùsà ángel dandacú nùù ùsà tnùndoho chicá nahnu, te ñà-último nduajàn, vàchi sà-ìá, xì ñà-jaàn-ní mà cuídà gá ini Dios nú sàni yàha.

2 Dandu nì xinì mar iá (ansivi) yucán, nahi vidriu nduá, te dácà stnahá stná vidriu mà xì ñuhu xíxìn, ducán náhà. Te nùù mar mà itá cuàhà nèhivì, xínduu-ne ana nì cundee nùù quisì daná mà, xì nùù figura-si, xì nùù número xi quìvì-sí, nùù nsidaa ñà-jaàn nì cundee-né, te vichi itá-né yucán, nihí-né yutnù cuerda cundaa. **3** Te nacuátú stná-nè, xító-né alabanza xi Moisés nì xinucuachi nùù Dios (sànaha), te xító stná-nè alabanza xi Lelù lí, cachí-nè palabra yohó:

¡Ndiahá gá nsidaa obra quida-ní, Stoho-nsì Dios; ndulócô-nsì ñà-cuàhà guá quida-ní! Nsidiánicuú poder icúmí-ní. Doco micuísí ñà-ìá viì nduá quida-ní, cuisì ñà-ìá vàha nacua ndiá ìcà. Ansivéhé-ní, vàchi rey nduu-ní, te cusáhnú-ní nùù nsidaa ñuu. ⁴ Te vichi xiñuhu cahvi nsidaa nèhivì mii-ní, Stoho-nsì Señor; xiñuhu nsidaa-nsí ndanihi cahnú-nsí mii-ní, vàchi cuisì mii-ní iì ndisa-ní. Te icúmí nèhivì nsidaa ñuu tnàtuu-ne cuitasisi-né nùù-ní, vàchi nùù nsidaa-né náhà claru íá viì nsidaa ñà-ndùá nì quida-ní xì nèhivì ñuhìví.

Ducán nì cachi-nè.

⁵ Daaní, nì nsihamà, dandu nì xinì nì nuna cuartu chicá iì íá ini veheñùhu xi-ya ndé íá vàha ley iì xí-yá. ⁶ Te nì caquee ùsà ángel mà vàxi-ne, diví ángel dandacú nùù ùsà tnùndoho nahnu icúmí ndoho nèhivì. Te ndixí-né sícoto yéhè cuxín yaa, te nuhní nchicá-ne iin siuhma oro. ⁷ Dandu nì tnàtuu iin ana iin saín nùù-yá, te nì sàha-ne iin iin ángel mà iin yaxìn oro, chitu iin iin-sì castigu xi Dios, divi mii-yá itiácú nicanicuahàn, vàchi sàhà cuàchi nèhivì, ñàyùcàndùá, xídà ini-yà. ⁸ Daaní ñà-ndiahá fuerte guá-yà, te ñà-ndee guá dandacú-yá, ñàyùcàndùá nì cana ñuhmà, te nì xitià inicutu veheñùhu iì mà. Te sàhà ñuhmà mà mánìcùí nansihvi ga ni-iin nèhivì ini lugar mà dècuèndè sàni nsihi ùsà tnùndoho nahnu dandacú ángel mà nùù-xí.

16

Nansa icúmí dacóyo ángel ñà-ñuhú ini ùsà yaxìn oro, divi ñà-ndùú tnùndoho nahnu

¹ Daaní, nì tiacuì iá ana cáhàn fuerte ini veheñùhu ìì mà, cachí-yà xì ùsà ángel mà:

—Cuahán-ndâ dacóyo-ndá ñà-ñùhú ini iin iin yaxìn mà dìquì ñuhìví ñà-cundua castigu fuerte sàhà-ñá xídà ini Dios sàhà cuàchi nèhivì —nì cache-né.

² Dandu nì quee ángel primeru nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú ini yaxìn xí-né dìquì ñuhìví. Ñàyùcàndùá, nsidaa nèhivì itúu tnuni xi quisì daná mà, nì cana iin nsìhi ùhì icà-né, quini iá, te yáha ga cuhíà; nùù nsidanicuú ana cahvi xì figura quisì mà, nì cana nsìhi ùhì mà icà-né.

³ Daaní, ángel ùì, nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú ini yaxìn xí-né mahì mar. Te nì nanduu nsìhi tècuí mà nìì, nahi nìì nèhivì nì xìhì. Ñàyùcàndùá, nì xìhì nsidanicuú quisì itiácú ñuhú mar.

⁴ Daaní, ángel ùnì, nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú ini yaxìn xí-né, nì còya nùù nsidaa yùte xì nùù nsidaa lugar ndé caná tècuí, te nì nanduu stná tècuí mà nìì.

⁵ Dandu nì tiacuì cáhàn iin ángel dandacú nùù nsidaa tècuí, te nì cache-né xì Yua-nda Dios:

—Stoho-nsì Señor, mii-ní nduú ana iá ndè nicanicuahàn sànahaa. Te ìì gá stná-ní, ñàyùcàndùá, iá viì ñà-ndùá sàni quida-ní xì nèhivì sàhà cuàchi-ne. ⁶ Vàchi mii-né, nì casahnì-né nèhivì vàha xi-ní; cuàhà tiàa nì càhàn cuenta xi-ní nì casahnì-né, te nì xìtià nìì-né, ñàyùcàndùá, divi nìì nduá icúmí nècuàchímà coho-ne quida-ní. Ducán icúmí coo xi-né, vàchi malu-né.

⁷ Dandu nì inini iá inga ángel yatni nùù mesa ìì ndé cahvi-né Dios, te nì cache-né:

—Ñà-ndáà nduá, Stoho-nsì Dios. Nsidanicuú poder icúmí-ní, te micuísí ñà-iá viì nduá sàni

quida-ní xì nèhivì sàhà cuàchi-ne, cuisì ñà-ndiá icà nduá sàni quida-ní xì-né.

⁸ Daaní, ángel cùmì, nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú ini yaxìn xí-né nùù orá, te ñayùcàndùá nì nihitáhvì orá dansü fuerteà nèhivì. Nahi ñuhu xíxìn nì nan-dua, ⁹ te yáha ga cuàhà nì nsü-né sàhà ñà-ihni gá. Ñayùcàndùá, quini guá nì canàhá-nè dìquì Dios, vàchi divi-ya nduú ana nì dàndàcú coo tnùndohoma; doco cóni náxicócuñin ini-né sàhà cuàchi-ne, ni cóni nácúní-né ñà-viì nduá quidá-yá.

¹⁰ Daaní, ángel ùhùn, nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú ini yaxìn xí-né nùù sillà ndé iá quisì daná mà, te nì nàcuñin tnùù inicutu ñuu ndé dandacú-si. Te nèhivì ndoó yucán, mà cündéé gá ini-né dolor ndohó-né, ñayùcàndùá nì tnii nùhu-ne yáa-né. ¹¹ Te nì canàhá quini-ne dìquì mii-yá iá ansivi ñà-cuàhà guá tnùndoho yáha-ne, te ndohó stná-né sàhà nsìhi ùhì nì cana icà-né. Docò ni sàhà ñà-jaàn cóni cùú-né arrepentir sàhà ñà-có-ndiáá quidá-né.

¹² Daaní, ángel iñù, nì dàcóyo-ne ñà-ñùhú ini yaxìn xí-né dìquì yùte cahnú nani Eufrates. Dandu nì ndoco tècuñia, te ducán mà cädí yùte ma nùù soldadu cuàhàn cundaca rey inga ñuu caquixi ladu ndé caná orá. ¹³ Daaní, nì xinì nì quee iin sì-dicui yuhù iin iin quisì yucán. Ñà-malu nduú sì-dicui ma. Iin-sì nì quee yuhù quisì cuahá nahi còò, te ingà-si nì quee yuhù quisì nì quecunu mahì mar, te ingà-si nì quee yuhù quisì cähàn cuenta xi quisì úi mà. ¹⁴ Te espíritu xi ñà-malu nduú sì-dicui ma, te nì quee-sì cuàhàn-si ñà-chiyuhù-sí nsidaa rey dandacú ñuhivì yohó. Cuàhà gá icumí quisì mà quida-sì ñà-ndulocó rey mà, te candisá-te quixi-tè nataca nsìhi-tè, cundoo tùha-tè sàà quìvì

coo guerra, te cundua quìvì cahnú xí Dios, divi mii-yá icúmí xí nsidanicuú poder.

15 Te vichi cachí-yà xì-ndà: “Cunaha-ndá, naànàá icúmî sàì ndé ndoo-ndá. Ñàyùcàndùá, cundoo tûha-ndá, te cunihnu vàha inì-ndá sàhá màsà cúcáhán-nùù-ndâ na ian cuahan-núù iin nèhivì nú còò sícoto xi-ne”.

16 Daaní, nì nataca nsihi soldadu, xì stná tè-dàndàcú nùù-té, nì casaà-te iin xaan nani Armagedón, vàchi ducán nani lugar mà dàhàn hebreu.

17 Dandu ángel ùsà, nì dàcóyo-ne ñà-ñuhú ini yaxìn xí-né mahì ansivi. Te nì tiacu fuerte cáhàn ndee ana cáhàn ini veheñuhu iì xí Dios ansivi. Divi mii-yá iá nùù silla ndiaha nduu ana nì càhàn, te nì cachí-yà:

—¡Sà-ìá!

18 Dandu nì tàsa cuahà, te nì nìhi fuerte, te yáha ga nì càhàn dàvì, te nì tnàa fuerte sàstnùhù. Chicá fuerte nì tnàa nùù nsidaa xichi inii tiempu ndoó nèhivì ñuhiví. **19** Te ñà-ndee guá nì tnàa, ñàyùcàndùá nì tähndè ñuu cahnú yucán, ùnì ñuu nì nandua. Te nsidaa gá stná ñuu ñuhiví, nì caà nsihi vehe yucán. Dandu nì nsinuu ini Dios sàhà ñuu Babilonia, ñà-cuàha-ya ñuu mà iin castigu cahnú, vàchi xídà ini-yà sàhà nsidaa cuàchi nècuàchì ñuu mà, ñàyùcàndùá cuàhàn-yà quida-ya xì-né na ian dacohó-yánè iin ndutè có-cùní-nè. **20** Dandu nsidaa yucù iá ñuhiví, nì ndèa ini ñuhù, te nì ndèe stná ñuu iá mahì mar. **21** Daaní, ndè ansivi nì còyo iin nùù ñuhiví, nahnu sàstnùhù iin ní cacòyo ma, ùì dico kilo vèe iin ian, cunaha-nsiá. Te nèhivì ñuhiví,

quini ga nì dàquée cuàchi-ne dìquì Dios, vàchi yáha ga nì ndoho-ne ñà-nì coyo guá iin nahnuma.

17

Nansa icúmí ndoho ñahà malu

¹ Daaní, iin ángel nùù nsì-úsà nècuàchì xí-inindaha yaxìn, nì tnàtuu-ne nùí nì càhàn-nè xí' nì cachi-nè:

—Cúhùn-ndà dacuní mii-ní nansa icúmí ndoho ñahà malu iá guá fama xi, te iá-ña ndé ñuhú cuahà tècuí. ² Divi ñahà mà nduú ana iá guá xì cuahà tè-cùsáhnû ñuhìví yohó. Te divi nùù mii-ñá sàni cutùha stná dava ga nèhivì ñuhìví quida quini stná-nè nahi miá. Te queámà na ian iin-ni vinu xihí nsidaa-né xí-ñá, te ducán xíni stná-nè —nì cachi ángel.

³ Ñàyùcàndùá, ndacá ángel mà yùhù cuahàn xícà-nsí dècuèndè ndé nduú yucù. Na ian sání quidá Espíritu lì xí Dios, ducán nduá cuahàn-nsì. Te na ní sàà-nsí yucù mà nì xinì iá iin ñahà indánuú-ña iin quisì daná cuahá, ùsà dìnì-sí xì ùxìn nsiquì-sí, te itándiaa cuahà quìvì sìquini cáhàn contra xi Dios. ⁴ Te ndixí-ña sìcoto moradu vico, xì sìcoto cuahá laa, te nì nducutá oro xì yùù yéhè, xì stná sìdiqui cuxín vico. Te iníndáhá-ñâ iin copa oro chitu nsidaa ñà-có-ndiàá xì nsidaa ñà-sìquini, vàchi cuàchi ñahà mà nduú ñà-ñuhùmà.

⁵ Daaní, ìcà tnaà-ña itúú iin quìvì ùhì mènìhì ini-ndà. Dohó cachá`: Ñuu cahnú Babilonia, divi ñahà nì dàcuahà-xì dèhe yoco-xí ñà-quida quini stná-ña, te nsidaa ana quidá quini ñuhìví, xínduu stná-nè dèhe ñahà yohó, ducán cachá`. ⁶ Te nì xinì ñahà mà, na ian xíni-ñà, vàchi ñà-nì cudiì guá

inìa sàhà ñà-nì xìtìa nìì nèhivì xí Dios, ñàyùcàndùá, ducán queá na ian xíni-ñà nì quida nìì mà, vàchi nì cudiì guá inìa nì xìhì nèhivì váha cähàn vate sàhà Jesús. Te yùhù, cuàhà gá nì nduloquí` indéhí ñahà mà. ⁷ Dandu nì cachi tu ángel mà xì`:

—Màsà ndúlócô-nî, vàchi cuàhìn dacuní` mii-ní iñàha ñà-cundaà vàha inì-ní sàhà ñahà mà xì sàhà stná quisì indánuú-ña, divì quisì iá ùsà dìni-xí, xì stná ùxìn nsiquí-sí. ⁸ Cunaha-ní, antes nìsa ìa quisì mà ñuhìví, te vichi còò cá-si, doco icúmí-sí naquecunu-sí quee-sí yavi cunú cuàhà, dandu después sàà-si ndañuhu dahuun-sí. Te cuàhà gá nèhivì ñuhìví, icúmí-nê ndulocó-nè na cuni-nè quisì mà ñà-nì ìa-sí ñuhìví, te còò cá-si, doco icúmí-sí nan-decunu tu-sí. Doco nèhivì mà, ni-iin-ne có-itándiaa quívì-né nùù tutu xi Dios. Vàchi tutu mà, dècuèndè na tágoo ñuhìví, dandu sà-itándiaa quívì nsidaa nèhivì cutiacu nicanicuahàñ.

⁹ Pues vichi, yohó iá iin palabra nchichí cundaà ini nècuàchì nchichí. Cunaha-ní, nsì-úsà dìni quisì mà, ùsà yucù nduá, te dìquì yucù mà iá ñahà mà. ¹⁰ ùsà stná rey ndoó. Ùhùn-te sàñì yàha, te iin-tè, dandacú-te vichi, te iá stná ingà-te, doco cumánì gá quesaà-te. Daaní, nú sàñì quesaà-te, dandu iin ratu tii icúmí-tê dandacú-te. ¹¹ Te quisì daná nìsa ìa, te vichi còò cá-si, pues divi quisì mà nduú stná-si iin rey dandacuma, divi rey ùnà cunduu-sí, doco nùù ùsà rey primeru, iin-tè nduú stná-si. Dandu después icúmí-sí sàà stná-si ndañuhu dahuun-sí.

¹² 'Daaní, ùxìn nsiquí quisì mà, ùxìn rey xíndua, doco tàñáha ga nìhi-té ñuu ndé cusahnú-te. Cuisì imindaa hora nìltitáhvì-té cutnahá-te xì quisì daná ñà-cusahnú-te. ¹³ Vàchi nsì-úxìn rey mà, iin-ní

sàni candalnuhu váha-tè ñà-dayáha-tè ñuuù-te ndahà quisì mà ñà-dandacú-si lugar xi-tè. ¹⁴ Te icumí stná-te quida-tè guerra nàá-te xi Lelù fì, doco mii-yá, icumí-yá cundee-yá nùù-té, vàchi Stoho-ndà Señor nduú-yá, te rey ndiaha nduú stná-yà, vàchi chicá fuerte-yà nùù nsidaa gá ana dandacú, xì nsidaa gá stná ana itá fuerte; te nsidaa ana nchicùn xì-yá, nèhivì nì cana-ya xínduu-ne, divi nèhivì nì nacàxin-ya, te iin-ni nchicùn-nè palabra xi-ya nicanicuahàn.

¹⁵ Dandu nì càhàn tu ángel cutnáhâ xí, cachí-nè:
—Cunaha-ní, nsidaa tècuí cuàhà ndé íá ñahà malu mà, nèhivì nduú-te, divi nèhivì ndoó cuàhà ñuu inicatu ñuhìví, vàchi cuàhà raza nduú-né, te cuàhà dàhàn cáhàn-nè. ¹⁶ Doco ùxìn rey nduú ùxìn nsiquì itá dìnì quisì daná mà, icumí-tê cuìdà inì-te sàhà ñahà mà. Ñàyùcàndùá, cuàhàn-te dacúxió-te nsidaa ñà-icumí-ñâ. Còò ni-iñàha cucumiá. Dandu cahni-téñâ, te cahmi-téñâ. ¹⁷ Iin-ni icumí nsidaa-tê nacani inì-te quida-tè ducán, vàchi icumí Dios danácání ini-yàte quida-tè ñà-ndùá nì chitnùní ini-yà cuu, te sàhámà icumí-tê cuàha stná-te quisì mà dandacú-si lugar xi-tè dècuèndè cuu ndisa ñà-ndùá sàni cachitnùhu-ya antes. ¹⁸ Te cunaha-ní, ñahà nì xinì-ní mà, divi ñuu cahnú dandacú nùù nsidaa rey ñuhìví nduú-ña.

18

Nansa icumí ndañuhu ñuu Babilonia

¹ Daaní, nì nsihi ñà-jaàn, dandu nì xinì mànuu iin ángel ansivi vàxi-ne. Iin ángel dandacú nduú-né, te nanchíi fuerte ñuhìví ñà-yéhè guá-nè. ² Te nì ndàhì ndee-né, cachí-nè:

—Sàni ndañuhu dahuun ñuu cahnu Babilonia. Te vichi cuiṣì ñà-malu xíndoo yucán, cuiṣì espíritu ía quini, vàchi sàni nanduu lugar yucán nahi nchihò nsidanuu laa sìquini. ³ Vàchi ndè nùù ñuu mà (nì quesaha cuàhà estilu sìquini nì cutùha nèhivì nsidaa gá ñuu, te nì quida-ne nahi ñahà malu mà), na ian iin-ni sàni xihi-ne xì-ñá, te xíni stná-nè. Daaní, cuàhà stná rey ndoó ñuhiví, nìsa xi-ìa stná-nè xì ñahà mà. Te nèhivì nacuíín, te nadico, sàni cucuica cuàhà stná-nè sàhà ñà-sìquini vico nì xiin nècuàchì ñuu mà.

⁴ Dandu nì tiacuì ía ana cähàn ansivi inga xichi, te dohó cachí-yà:

—Nsidaa nsiohó nèhivì-xí, caquee-ndá nùù ñuu sìquini jaàn sàhà-ñá màsà quídá stná-ndá cuàchi na ian quidá vecinu xi-ndá jaàn, dandu mà níhì stná-ndá castigu nahi mii-né. ⁵ Vàchi ndè ansivi iín dini cuàchi-ne, te vichi sàni sàà stná quívì mà-cündéé gâ inì sàhà nsidaa ñà-có-ndiaá xíquida-ne. ⁶ Ñàyùcàndùá, vichi, nacua sàni quida quini-ne, divi ducán icúmí stná-nè níhì-né tnùndoho, dècuèndè ùì tantu icúmí-nê níhì-né sàhà cuàchi nì quida-ne, vàchi yáha ga tùha-ne quida quini-ne xì nècuàchì dava ga, ñàyùcàndùá, iín doble icúmí nacuitacùhá-nè. ⁷ Yáha ga cuadú-nè ndoó-né ñuhiví, cutu ndoó vico-né quidá ndevàha-ne nicanicuahà. Ñàyùcàndùá, dava ni tantu icúmí-nê ndoho-ne, te cundoo-ne tnùnsí ini, mate vichi nihnu ini-nè, cachí-nè: “Ndiahà mánì ía vida xi. Yùhù ndui ana dandacú, còò ni-iñàha cuu xí, ni mà nunca sài coi tnùnsí ini”. ⁸ Doco sàhà-ñá nihnu ini-nè ducán, ñàyùcàndùá icúmí-nê yáha-ne cuàhà tnùndoho, cuàhà gá icúmí-nê ndoho-ne,

te tnana-ne, te coo stná tnama ñuu-né, te cui cuàhà-né, dandu coco stná ñuu-né. Te nsidaa tnùndoho ma, iin quìvì-nì icúmí quixa dìquì-né, vàchi fuerte gà mii-yá ana cuàha xi castigu mà, vàchi divi Stoho-ndà Dios nduú-yá.

9 Daaní, nsidaa stná rey ñuhìví, icúmí-tê cuacu-tè, te cuhuun cuahà inì-te na cundehè-té xíxin ñuu mà, te caná ñùhmà-ñà, vàchi mii-té, iin-ni nìsa cutnahá stná-te nì caquida-tê cuàchi nahi nèhivì ñuu mà, iin-ni nì sacutnahá stná-te xi-né cundoo vico-né ñuhìví. **10** Nàyùcàndùá, xica itá-te ñà-yúhí-te nìhi stná-te castigu, te cachí-te:

—¡Ndahví nècuàchì ñuu cahnú Babilonia yucán! ¡Ndahví-né! Vàchi mate ñuu fuerte nì sandua, doco tìxi imindaa hora nì ndañuhu dahuan nì quida Dios.

11 Daaní, stná tè-nàcuíín te nadíco ndoó inicutu ñuhìví, icúmí-tê cuacu stná-te sàhà ñuu mà, te cuhuun cuahà inì-te, vàchi còò cá nècuàchì ñuu ma cuiin xi ñà-nduá nihí-te dicò-té. **12** Vàchi nihí-te oro, xì plata, xì yùù yéhè, xì sidioui cuxín vico, xì sìcoto cuxín finu, xì sìcoto moradu, xì sìcoto seda, xì sìcoto cuahá, xì yutnù sahán viì, xì stná cuahà iñàha nì cuyucun nùhu elefante, xì cuahà iñàha nì cuyucun yutnù finu, ò càa yahá, ò càa uun, ò yùù finu mármol. **13** Te nihí stná-te canela, xì cuahà ñà-nì nchico sahán tnamí, xì inciensu, xì vinu, xì tàtnà mirra, xì cutù, xì aceite, xì harina, xì trigu, xì idunsìquì, xì riì, xì idu, xì carreta, ndè stná nèhivì dicó stná-te. (Nsidaájàn nduá nisa xiin nècuàchì ñuu mà.) **14** Nàyùcàndùá, dohó icúmí cachi nèhivì xì nècuàchì ñuu mà:

—¡Ndahví-nsià! vàchi nsidaa ñà-vico xího guá-nsià, sàni ndañuhá. Nì saxixi vàha-nsia puru

ñà-chicá viì, te vico gá nì sandixi stná-nsià, doco vichi còò cá ni ian mà, ni mà nunca tui ga nùù-nsiá.

15 Cunaha-nsiá, cuàhà gá nì cucuica nsidaa tè-dicó ma sàhà ñà-ndùá nì sadicò-té nùù nècuàchì ñuu mà. Nàyùcàndùá, itá xica-té, (indéhe-té), yúhí-te ñà-càhnù-guá tnùndoho iá ñuu mà, te sacú-te, tnaná-te, **16** cachí-te:

—¡Ndahví nècuàchì ñuu cahnú yucán! Vàchi sìcoto cuxín finu nì sandixi-ne, xì sìcoto moradu, xì sìcoto cuahá, na iin nècuàchì ñahà ndixí vico ní nducutu xi oro, xì yùù yéhè, xì stná sidiqui cuxín vico. **17** Doco cunaha-nsiá, tìxi iin hora-ni sàni ndañuhu nsidaa ñà-cuìcà mà —nì cachí-te.

Daaní, nsidaa gá stná tià dacaca-xi barcu nahnu, itá xica stná-te, cutnáhâ-te xi peón quidáchúûn nùù-té, xì stná cuàhà tià sáhàn viaji inì-nu, **18** itá nsidaa-té indéhe-té ndé caná ñùhmà xíxìn ñuu mà, te cachí-te:

—¡(Na cuaha guá) nìsa ìa ñuu yucán! Còò cá ni-iin ñuu ndudává xân —cachí-te, **19** sacú-te, tnaná-te, sódò-te ñuhù dìni-té, cachí-te— ¡Ndahví ñuu cahnú yucán! Vàchi sàhà nèhivì ndoó yucán nì cucuica nsidaa tè-icúmí xí barcu xicá mar, ñà-cuica guá ñuu-né. Doco, ndahví-né, vàchi tìxi iin hora-ni sàni ndutu nsihá —nì cachí-te.

20 Pues vichi xiñuhu cudiì gá ini nsidaa ana ndoó ansivi, xì nsidaa stná nèhivì (ñuhìvì) nì nìhi chuun nùù Dios, xì nsidaa stná profeta cähàn cuenta xi-ya, xì nsidanicuú gá stná nèhivì xí-yá, vàchi vichi sàni nachitacùhá-yà sàhà ñà-quini guá nì quida nèhivì ñuu mà xì-né.

21 Daaní, nì (ndecunu) iin ángel fuerte, nì ndanihi-ne iin yùù cahnú nahi yùù yódò xí

molinu, te nì dàndiàchì-néà mahì mar, te nì cachi-nè:

—Cunaha-nsiá, ducán icúmí cuu stná xì ñuu cahnú Babilonia mà, icúmíâ ndañuhu dahuan, te mà nunca gà sàà ndecunua. ²² Mà nunca tiacu gà cundáá yutnù cuerda ñuu mà, ni stná pitu, ni mà síví gà stná ni-iñàha cundáá, vàchi mà cóó gá ni-iin músico yucán, ni mà cóó gá ni-iin tiàa quida-xi oficiu xi-tè, ni mà tiácú gà stná nchicó ni-iin nècuàchì (ñahà). ²³ Ni mà cútñúù gà ñuhu ni-iin vehe, ni mà cóó gá vicò nandàhà novia xì noviu. Vàchi nsidanicuú ñà-jaàn, mà cóó gà, mate yáha ga cuica nì sandoo nsidaa tè-dícó ñuu mà antes, chicá cuica nì sandàa-tè nùù nsidaa tè-dava ga ñuhiví. Te ndè ñuu mà nì sandoo cuàhà stná tètàtnà xì tètàdí, te nìsa dandahví-te nsidaa gá ñuu.

²⁴ Te ini ñuu mà nì casahnì nèhivì cuàhà tià cáhàn cuenta xi Dios, xì cuàhà gá stná nèhivì vàha xi-ya. Ñàyùcàndùá, icúmí ñuu mà cunsida cuàcha sàhà nsidaa nsìi ma, xì sàhà nsidaa gá stná ana nì xìhì ñuhiví nì quida nèhivì.

19

¹ Daaní, nì nsihi ñà-jaàn, dandu nì tiacu cáhàn ndee cuàhà gá nèhivì ansivi, te dohó xícachi-nè:

¡Ansivéhé cahnú mii-yá! ¡Ansivéhé-yâ! vàchi sàní càcu dahuun nèhivì xí-yá. Yáha ga ndiaha nì quida-ya, ñàyùcàndùá, tavá-nda tnùñuhu xí-yá. Fuerte cusáhnû-yá vichi, vàchi Stoho-ndà Dios nduú-yá. ² Te cuisì ñà-ìá viì sàní quida-ya, cuisì ñà-ndiá ìcà cuu nduá nì quida-ya na ní sàha-ya castigu ñahà malu íá guá fama xi, vàchi sàhà

mii-ñá nì cuchicuehe anima nèhivì ñuhìví
 ñà-nì sanchicùn-nè modo sìquini xi-ñà.
 Ñàyùcàndùá, vichi sàni nachitacùhá-yà
 cuàchi-ñà nì sahnì-ñá nèhivì xinúcuáchí
 nùù-yá.

3 Daaní, ñà-ùì nì cacachi nsidaa nèhivì mà:

—¡Ansivéhé cahnú mii-yá! —nì cachí-nè—. (Te yucán tuí xica) caná ñùhmà ndé xíxìn ñuu mà nicanicuahàn.

4 Dandu òcò cùmì nècuàchì sàhnú, xì nsicúmì ana itá saín nùù-yá, nì tutuyuhu-né nùù sàhà-yá ndé iá-yà nùù silla ndiaha, te nì cahvi-néyà, cachí-nè:

—¡Ansivéhé cahnu-ní, amén!

5 Daaní, nùù yatni silla ndiaha xí-yá nì inini cáhàn iin ana cáhàn, cachí-nè:

Xiñuhu ndanihi cahnu-nda Yua-nda Dios, nsidaa ndohó ana xinúcuáchí nùù-yá, te xícahvi xi-yá, a ducán nduu-nda ana nihí chuun cahnú nùù-yá, te ò nduu-nda nèhivì ùún.

Nansa cuàhàn coo vicò nandàhà gloria

6 Dandu nì inini cáhàn yáha ga cuàhà nèhivì, te ducán tiacú na ian cahá fuerte tèñuhu cuáhà, na ian yáha ga ndee cáhàn dàvì, te dohó cachí nèhivì cuáhà mà:

¡Ansivéhé cahnú mii-yá! Vachi vichi sàcùsáhnú-yá, te nduú-yá Stoho-ndà Señor, divi mii-yá ana cui quida nsidanicuú iñàha. **7** Ñàyùcàndùá, cuàhàn-ndà cudiì cuáhà ini-ndà sàhà-yá, cuàhàn-ndà naquimanì-ndàyá, vachi sàni sàà quìvì nandàhà mii-yá nani Lelù fì. **8** Te vichi sàni nducutu ndiaha ana cuàhàn nandàhà xì-yá, vachi sàni nìhitáhvì-né

cundixi-ne sìcoto cuxín yaa finu còò ni-iin
mancha-xi, te na ian nchiá.

Ducán nì cachi-nè, vàchi nsidaa nèhivì xí-yá,
icúmí-né (cutnahá xi-yá cundoo ndiaha-né na ian)
nì nandàhà-né xì-yá. Te sìcoto cuxín ndixí-né, obra
vàha nì caquida-ne nduá.

⁹ Dandu nì cachi tu ángel mà xì':

—Dohó tiaa-ní: "Nansicáhán nsidaa ana càna
cundoo vicò nandàhà xí mii-yá nani Lelù lí".

Te nì cachi stná-nè xì':

—Palabra ndàcuisì xí Yua-nda Dios nduá yohó.

¹⁰ Dandu nì tutuyuhí ñuhù nùù sàhà ana nì
càhàn xì', cuàhìn cahví-nè nì cùí. Doco nì cachi-nè
xì':

—Màsà quídá-ní ducán, vàchi cutu nduú stnáì iin
ana xinúcuáchí nùù Dios, nacua quidá mii-ní, xì
dava ga compañeru-ní cáhàn stná sàhà Jesús. Iin-ni
nduú stnáì ñanì-ní nahi mii-né. Còó; cuisì Dios
nduú ana ndiá ìcà-ndà cahvi-nda. Te nú cáhàn
vate-nda sàhà ichí Jesús, dandu queámà ñá-iin-ní
quidá stná-ndà nacua nì saquida nècuàchì sànaha
nì sacahàn cuenta xi-ya —nì cachi ángel mà.

*Nansa icúmí cuu na nuu Jesús ansivi,
cuindànùú-yá idu cuxín*

¹¹ Daaní, nì xinì nì nuna ansivi, te nì quecunu
iin idu cuxín yaa, te indánuú mii-yá, divi mii-yá
nani Quidá ndise cumplir, te nani stná-yà Ma
túhe dandahví. Mii-yá, de por sí, quidá víi stná-yà
na nsidándáà-yà sàhà cuàchi, te quidá víi stná-yà
na sáhàn-yà guerra nàá-yà xì ana xiní ùhì xì-yá.

¹² Te nduchinúù-yá, nahi ñuhu xíxìn, ducán iá',
te dìnì-yá, cuàhà corona vico ñuhá, te ìcà corona
mà itúú iin quìvì-yá, doco ni-iin nèhivì có-ìnáhá

xí quìvì mà, cuisì mii-yá ináhá-yâ. ¹³ Te ndixí-yá sícoto nì nducuahá nì quida niì. Te nani stná-yà Palabra ìì xí Dios. ¹⁴ Daaní, dècuèndè ansivi nchícùn gà vàxi ana xínduu soldadu xi-ya. Cuàhà sàstnùhù-né, te itándoó stná-nè idu cuxin yaa, te xíndixi stná-nè sícoto finu cuxin yaa. ¹⁵ Te yuhù mii-yá queé iin espada dììn, vàchi divi ñà-jaàn náâ-yà xì nèhivì nsidaa ñuu ñuhìvì yohó, te ducán cundéé-yâ nùù-né, dandu dandacú ndee-yá nùù-né. Pues divi-ya nduu ana icumí dacháhmà xì nèhivì xídà gà ini Dios sàhà-xí, vàchi mii-yá nduu-yá mii-yá. ¹⁶ Te itúú stná inga quivì-yá nùù capa-yà xì icà dìhin stná-yà, te ducán cachá`: Rey dandacú nùù nsidaa rey nduí, te nduu stnáì Stoho nsidanicuú ñà-ìá, ducán cachá`.

¹⁷ Daaní, nì xinì nùù orá, yucán iín iin ángel, ndáhì ndee-né, cachí-nè xì nsidaa laa ndavá ansivi:

—Nahà-ndá —nì cachí-nè—. Natacà-ndá ndé íá cuàhà iñáha caxì-ndá quida Stoho-ndà Dios. ¹⁸ Vachi cuàhàn cui cuàhà rey, xì cuàhà gá stná tè-dàndàcú nùù soldadu, xì stná cuàhà soldadu fuerte, xì stná idu, xì stná tè-ìtandòó yàtà-sí, xì stná peón, xì stná lamú xi-tè, xì stná nècuàchì chicá idónuu, xì stná nècuàchì nchícùn cahà-xí.

¹⁹ Dandu nì xinì sàni nataca nsidaa rey ndoó ñuhìvì, xì nsidaa soldadu xi-tè, itá-te xi quisì daná mà, vàchi cuní-si quida-sì guerra xì mii-yá indánuú dìquì idu (cuxín) xì nsidaa stná ana nchícùn xì-yá. ²⁰ Doco (cónì cúnđéé-sí), vàchi nì tnìì-sí, mii-sí xì stná inga quisì nì sacahàn cuenta xi-sí, te nduu stná quisì mà ana nì saquida guá cuàhà iñáha na iín-si nùù quisì primeru mà, vàchi ducán nì nìhì-sí

nì dàndàhví-si nèhivì ñuhìvì, te nì sàcùtuu tnuni xi quisì mà nùù-né, te nì cahvi-né figura-si. Pues ndúì quisì mà, vivu nì dàndiàchì xì-sí ndé xíxìn ñuhu cahnú sahán quini nahi azufre. ²¹ Te soldadu dava ga xi-sì, nì xìhi-te nì quida mii-yá indánuú nùù idu. Divi xi espada queé yuhù-yá, ñà-jaàn nì sahnì-yáte. Dandu nì nataca nsidaa laa (nì cànaà mà), te nì saxì-sítê nì chitu tìxi-sì.

20

Nansa icúmí Jesú斯 dandacú-yá mil cuìà

¹ Daaní, nì xinì nì nuu inga ángel ansivi, nihí-né ndahàcáa xi yavi cunú cuàhà, te iníndáhá stná-né iin cadena caní. ²⁻³ Te nì tnii-ne quisì cuahá nahi còò cahnú, nì chicuhni-nèsì nì chinacaa-nèsì ini yavi cunú mà, te nì sàcundiadi vâha-sì ñà-màsà quéé gà-si dècuèndè nsihi iin mil cuìà ñà-màsà dándahví gà-si nèhivì ñuhìvì. Vâchi còò mà nduú quisì xicánúú ñuhìvì ndè sànaha, divi ñà-malu nduú-si, te Satanás nani stná-si. Pues yucán nì sàcundiadì-si, doco nú sàni nsihi mil cuìà mà, dandu icúmí-sí dàñà-sí iin ratu tii.

⁴ Daaní, nì xinì, yucán itá cuàhà sillla ndiaha, te dìquì-nú ndoó stná ana sàni nìhítáhvì nsidandaà sàhà nèhivì. Te nì xinì anima nèhivì nì quendodò dìni-xí ñà-nì càhàn vate-né ndoó-né ladu xi Jesú斯, te ñàyùcàndùá nì xìhi-nè, vâchi iin-ni nì xinindissá-né palabra xi Dios, te sàhámà cóni cándísâ-né cahvi-né quisì daná mà, ni cóni càhvì-né figura-si, ni cóni dúcùn-nè tnuni xi-sì ni ìcà tnaa-nè, ni ini ndahà-né. Ñàyùcàndùá, nì natí-acu-nè, te dava ni nì cusahnú stná-nè xì Cristu iin mil cuìà, (nì xinì).

⁵ Cunaha-nsiá, ñà-jaàn cunduu primeru nátiácú nèhivì xínduu nsìi. Doco dava ga nsìi, còó, mà nátiácú-nè décudéndè nsihi mil cuìà mà. ⁶ Te nèhivì natiacu primeru mà, nansicáhán-nê, vâchi cunduu-ne nèhivì ndiaha xí Dios. Mà sáà-nè cui-nè ñà-úì. Còó, vâchi icúmí-nê cundoo-ne cucumi-né chuun nùù Dios nahi dùtù, te cunucuachi-né nùù mii-yá xì nùù Cristu, te iin-ni cutnahá stná-nè xí Cristu cusahnú-né iin mil cuìà.

⁷ Daaní, nì nsihi mil cuìà mà, dandu icúmí Satanás dàñà-sí quee-sì ndé ndiadí-si, ⁸⁻⁹ cacanuu-sì chiyuhù-sí nsidanicuú nèhivì ndoó inicutu ñuhiví. Stná (tè-dàndàcú nani) Gog, icúmí-sî dandahví stná-síté, mii-té xi nsidaa stná tè-ndòó ñuu-te Magog, dandu nataca nsihi-tè, nàá-te guerra xì ñuu ndé ndoó nèhivì xí Dios. Cunaha-nsiá, yáha ga cuàhà-té, nahi ñusì cuáhà ndoó yuhù mar, ducán cuàhà-té. Te nì quecoyo-tè nì nana-tè nì sàcuìta-tè nsidaa ladu ñuu ndé ndoó nèhivì xí mii-yá, mero ñuu cùù-guá ini-yà sàhà-xí. Doco nì coyo ñuhu ansivi nì quida-ya, te nì sahmi nsiha tè-malu mà. ¹⁰ Te ñà-malu nì dàndàhví xì-té, nì dàndiàchì xì-sí ini ñuhu cahnú ndé xíxìn azufre sahán quini ma. Te cunaha-nsiá, mahì ñuhu jaàn, ndoó ìì stná quisì daná xì stná quisì nìsa cahàn cuenta xi-sì. Te nsi-únì quisì mà, icúmí-sî ndoho-sì ndui te ñuu nicanicuahàn.

*Juiciu final na mácòo Dios nùù sill a cahnú cuxín,
dandu ndàcàn-yà cuenta sàhà cuàchi nèhivì*

¹¹ Daaní, nì xinì iin sill a cahnú. Ndiahá gá-nu, te cuxín yaa-nù, te yucán iá-yà nùù-nú. Te (nì xinì) nì ndañuhu ansivi xì ñuhiví, còò gá ñà-jaàn nùù-yá, ni còò cá stná ni-iin lugar ndé coa. ¹² Dandu nì xini

stnáì yucán nùù Dios nì sàcuìta nsidanicuú nsìi, nècuàchì cuìcà xì nècuàchì ndahví. Te nì ìa stná ana nì nacuna xi tutu ndoó yucán nùù-yá. Te nì nacuna stná-nè inga tutu más gà, divi tutu xi vida ndiaha nicanicuahàn. Dandu nì ndundaà sàhà cuàchi nì quida nsidaa nsìi ma, segùn nansa cachá` nùù nsidaa tutu primeru mà, segùn nansa nì quida iin iin-ne (ñuhìvì yohó). ¹³ Te nì natiacu nèhivì nì càhà ini mar, xì nsidaa stná nsìi ndoó tìxi ñuhù, nsidaa anima ndoó vàha, nsidaa-né nì casaà-nè nùù-yá, te nì nsidandaà-yà sàhà cuàchi-ne segùn nansa nì quida iin iin-ne (na nì sandoo-ne ñuhivì). ¹⁴ Daaní cunduu quìvì nsihi tiempu xíhì nèhivì nahi vichi, ni mà cóó vàha ga anima-nè, cutu ñà-cundoo dahuun-ne mahì ñuhu cahnu ma. Divi ñà-jaàn nduá icúmí cuu xi nèhivì nú sàni xíhì-nè ñà-ùì cundua, icúmí-nê cundoo-ne mahì ñuhu cahnuma. ¹⁵ (Vàchi nì xini), nú cónì-nâtùi quìvì iin nèhivì nùù tutu xi vida nicanicuahàn, dandu nì dàndiàchì xì-né mahì ñuhu cahnuma.

21

Ansivi saa xì ñuhìvì saa

¹⁻² Daaní, yùhù Juan, nì xinì nì sàcòo ansivi saa xì ñuhìvì saa, vàchi ansivi nuu xì ñuhìvì nuu, sàni yàha, te vichi còò gá ni-iin mar. Te nì xinì stnáì ñuu ìi nani Jerusalén Saa, ndè nùù Dios ansivi nì quea mànua. Ndiahá gá íá`, vàchi sàni nducutá na iin novia cuàhàn nandàhà xì noviu. ³ Daaní, nì tiacuì cahàn ndee iin ana cahàn ansivi, cachí-nè:

—Cunaha-nsiá, sàni sàà tiempu coo saín Dios xì nèhivì ñuhìvì, vàchi icúmí-yâ cutnahá-yá xì-né ndé cundoo-ne. Te mii-né, nèhivì xí-yá cunduu-ne, te mii-yá, (cutnahá-yá xì-né) cunduu-ya Dios xi-ne.

⁴ Ñàyùcàndùá, nsidaa ndutènúù-né, icúmíâ ndèa quida-ya, mà cuácú gá-nè. Ni mà sáà gá-nè cui-nè, ni mà cóó gá-nè tnùnsí ini, ni mà tnáná gá-nè, ni mà cùhí gá-nè, vàchi mà cóó gá nahi antes.

⁵ Dandu mii-yá íá dìquì sillá ndiaha cahnú, nì cachi-yà:

—Cunaha-nsiá, cuàhìn quidayucun saí nsidan-icuú iñàha.

Te nì cachi stná-yà xì’:

—Tiaa-ní palabra yohó, vàchi palabra ndisa nduá, mà dándáhvìà ndohó.

⁶ Dandu nì cachi-yà:

—Sà-ìá. Nahi letra nuu nani A, ducán nduí, vàchi sàhà yùhù nì sàcòo nsidaa ñà-ìá. Te nahi letra dan-sihi nani Z, ducán nduú stnáì, vàchi nsidaa iñàha, sàhà yùhù cucumiá fin xan. Cunaha-nsiá, nú íá ana xíhì tècuíí ndiaha, yùhù icúmí cuàhi-nè cuàhà tècuíí mà, vàchi íá ndé ndéa-tè caná ducún-te, coho nèhivì cutiacu-nè nicanicuahàn. ⁷ Te nsidaa ana cundee xi nùù ana cuní datúcù xì-né, icúmí-nè ndutahví-né nsidaa iñàha. Te yùhù cundai Dios xi-ne, te mii-né cunduu-ne dèhi. ⁸ Doco nsidaa nècuàchì ia, xì nècuàchì có-xiníndísâ, xì nècuàchì quidá quini, xì nècuàchì sahní, xì nècuàchì tùha cundoo ñahà-xí, xì nècuàchì sähàn xì promesa nùù yucù, xì nècuàchì cahvi xi yùù yócò ò figura, xì nsidaa stná nècuàchì tnùhù, (ndahví-nè), vàchi ñuhu cahnú nduú lugar ndiatù xì-né, divi ñuhu xíxín xì azufre sahán quini. Ducán icúmí cuu xi-né na cui-nè ñà-úì.

Ñuu Jerusalén Saa icúmí nuu ndè gloria

9 (Inaha-nsiá), ndoó ùsà ángel nì sa-icumi xi yaxìn ñuhú ùsà castigu mà. Pues iin-ne nì quixi nì càhàn-nè xí', cachí-ne:

—Nahà-ní dacuní mii-ní ana nduú nahi novia, vàchi íá ana cunduu nahi ñahàdihí mii-yá nani Lelù Íì.

10 Dandu Espíritu lì xí Dios, nihí-yá yùhù nì tuxi cuàhàn xíqué ndè iin yucù cahnú ducún, te nì dàcùní-yà yùhù ñuu lì nani Jerusalén, dècuéndè nùù Dios mànua ansivi vàxan. **11** Nchií yéhè ndiahá quidá-yá, na ian yéhè guá iin yùù ndiaha yáha ga ndiaá, vàchi nahi yùù yéhè nina nani jaspe, ducán nchií ndai-ña. **12** Te ndiadí ñuu mà iin nama cahnú sàstnùhù, te ducún-ñà, te ùxìn ùì yehè icúmiâ. Iin iin yehè mà itá iin iin ángel. Te lcà yehè mà itándiaa quívì descendencia ùxìn ùì dèhe Israel. **13** Te iin iin ladu ñuu mà íá ùní yehè. Ladu ndé caná orá íá ùníà. Te ladu norte íá ùní stná, xì stná ladu sur xì ladu quécahu orá, iin iin ladu mà íá stná inga ùní yehè. **14** Te sàhà nama ñuu mà itánduhù ùxìn ùì yùù nahnu xínduu cimientu xan. Te nùù cimientu mà itándiaa quívì ùxìn ùì nècuàchì nì nìhi chuun nùù mii-yá nani Lelù Íì.

15 Daaní, (nì xinì) iníndáhá ángel nì càhàn xí' iin nù-iin oro ñà-chitacùhá-nè ñuu mà xì yehá xì stná nama xan. **16** Cunaha-nsiá, cùmì ladúà, vàchi iin-ni itácùhá nsícumì ladúà. Te na ní chitacùhá ángel ñuu mà xì nù-iin xi-ne mà, dandu iin mil ùì cientu (1,200) kilómetro itácùhá-ñà. Te ñà-ndùá caniá, divi ducún-ñà, te divi xica stná-ñà. **17** Dandu nì chitacùhá stná-nè nama yucán, te ùní dico cùmì (64) metro nì quee ñà-dùcún-ñà. Na chitacùhá nèhivì ñuhíví, ducán nì chitacùhá ángel mà ñuu mà.

18 Cunaha-nsiá, yùù jaspe nì cuyucun nama mà, te ñuu mà, micuísí oro finu nduá. Te na nchií ndai vidriu, ducán nchií oro mà. **19** Te cimientu nama mà, ndiaha gá íá, vàchi puru yùù yéhè xínduu cavà mà, nsidanuu clase yùù yéhè. Cavà primeru xi cimientu xan nduú iin cavà cahnú puru yùù yéhè nani jaspe. Daaní, nchícùn gà indúhu cavà nduú puru yùù zafiro; te parte ùní nduú puru yùù ágata; daaní, ñà-cumí, puru yùù esmeralda nduá; **20** te ñà-úhún, puru yùù ónice nduá; te ñà-íñù, puru yùù cornalina nduá; te ñà-úsà, puru yùù crisólito nduá; te ñà-únà, puru yùù berilo ndua; te ñà-fín, puru yùù topacio nduá; te ñà-úxìn, puru yùù crisoprasa nduá; te ñà-úxìn iin, puru yùù jacinto nduá; te ñà-úxìn ùí, puru yùù amatista nduá. **21** Te ùxìn ùí yehè nama mà, ùxìn ùí ñà-vico sibóla cuxín nani perla ni cuyucàn, iin mindaa perla cahnú nì cuyucun iin iin yehè. Te calle chicá ndé xicá nèhivì ñuu mà, mii oro finu nì cuyucàn, nahi vidriu nchií nihnu.

22 Cunaha-nsiá, còò veheñùhu nì xiní ñuu yucán, vàchi inicutu ñuu mà cahvi-né mii-yá icúmí-xí nsidanicuú poder, divi Stoho-ndà Dios xì mii-yá nani Lelù Íì. **23** Te có-xiñùhù nècuàchì ñuu mà ni-iin orá, ni-iin yoo cunchiì yucán, vàchi mii Dios nchií ndiaha inicutu; mii-yá nani Lelù Íì itnúù-yà yucán. **24** Ñàyùcàndùá tnúù ñuu mà, vátùni tuí núù nèhivì xicánúú yucán. Te icúmí casaà nèhivì nsidaa ñuu, xínduu-ne nèhivì nì càcu anima-xi. Te rey ndoó ñuhiví yohó, nihí-te ñà-cuicà-té quécoyo-té ñuu mà, te dócò-téâ. **25** Te mà nunca cundiadi yehá, vàchi nicanicuahàn cundua ndui, te mà nunca sàà cuñaà. **26** Te yucán xínu stná ñà-vico íá cuàhà

ñuu ñuhìví yohó, te cóyo stná nsidaa nècuàchì idónuu, nihí-né ñà-cuìcà-né sáà. ²⁷ Doco mà nunca quìhví ni-iin ñà-sìquini yucán, ni-iin tè-nìhnú quini inì-xi, mà quíhví-tè yucan, ni-iin stná tètnuhù. Cuisì quìhví nèhivì itándiaa quìvì-xí nùù libru icumí mii-yá nani Lelù fì, divi nduú libru xi vida ndiaha nicanicuahàn.

22

¹ Daaní, nì dàcùní ángel mà yùhù iin yùte caná dècuèndè ndé iin sillá ndiaha xí Yua-nda Dios, xì Lelù fì. Ndai gá tècuíí ñuhú, na ian nchií-te. Te tècuíí coho-nda, te cutiacu ndiaha-nda nduú-te. ² Te (nì xini stnáì) mahì ichì cahnú ñuu mà itá fila cuàhà yutnù, yutnù xí vida ndiaha nicanicuahàn nduú-nu. Te itá stná-nu ndúì ladu yùte ma. Te ùxin ùì clase quisì vídì saha-nù. Iin iin yòò saha-nù diín diín quisì vídì. Daaní, ndahà cuií-nu, ñà-jaàn cutátná nèhivì ñuhìví ñà-nduvàha-ne. ³ Te inicutyu ñuhìví mà cóo gá ni-iñáha nì tàhvì chihán, cuisì icumí coo Yua-nda Dios xi Lelù fì dandacú-yá, te cundoo stná nèhivì xí-yá cunucuachi-né nùù-yá. ⁴ Icumí-nê cundehè-né nùù-yá, te màcùtuu stná quìvì-yá tnaa-nè. ⁵ Te mà nunca cuñaà yucán. Ñayùcàndùá, còò gá necesidad cucumi-né ñuhu cutnuù nùù-né, ni còò stná necesidad cucumi-né iin orá cunchiì nùù-né, vachi mii Stoho-ndà Dios icumí cunchiì nùù-né ñà-cutùi nuù-né. Te nicanicuahàn icumí-nê cundoo-ne cusahnú stná-nè.

Sà-ìtúú naxicocuîn Jesucristu ñuhìví, cachí-yà

⁶ Daaní, nì cachi tu ángel mà xì':

—Palabra ndàcuisì xí Stoho-ndà Dios nduá sàni cachì xi-ní, vátuni cahvi nèhivì xán. Vachi iin

ángel xi mii-yá nduuú ana nì quixi nì cachitnùhu xi nsidaa ana xinúcuáchí nùù-yá sàhà-ñá cundaà ini-nè nansa icúmí cuu yàchì. Vàchi ducán nì saquida stná-yà sànahaa, nì techuún-yá nèhivì ìì xí-yá quixi-ne cachitnùhu-ne palabra xi-ya.

⁷ (Dohó cachí Jesucristu:)

—Cunaha-nsiá, yàchì màsàì ndé ndoó-nsiá. Te ndiaha gá icúmí cundiatú nsidaa ana chivàha xì ñà-ndùá cachítñùhu nùù tutu yohó (—nì cache-yà).

⁸ Yùhù Juan, nì xinì nsidaa ñà-jaàn, te nì inini nsidaa ñà-ndùá nì cuu. Daaní, nì nsihi nì xinì, te nì inini, dandu nì tutuyuhí ñuhù nùù sàhà ángel nì dàcùní xì' nsidaámà, cuàhìn cahví-nè nì cùí. ⁹ Doco nì cache-nè xì':

—Màsà quídá-ní ducán. Vàchi yùhù, iin-ni nduuú stnáì iin ana xinúcuáchí nùù Dios, iin-ni (nchícùn stnáì mii-yá) nahi mii-ní xì ñanìtnaha-ní cáhàn cuenta xi-ya, te iin-ni chivàha stnáì nacua cachí nùù tutu yohó. Còó, micuísí Dios cahví-ní.

¹⁰ Te nì cache stná-nè xì':

—Màsà chídèhé-ní ni-iñàha cachítñùhu nùù tutu yohó, vàchi sà-itúú cua.

¹¹ 'Ñayùcàndùá, vichi ni cúnàhá tèmalu ni quidá-te seguir quida quini-tè; stná tètùha quini, ni quidá-te seguir quida-tè ducán, (mà cútñún). Doco nècuàchì nihnu ndáà cuisì inì-xi, iin-ni ni quidá-né seguir quida viì-né ducán, te iin-ni ni coó ndoo anima-nè.

¹² (Te dohó cachí stná Jesús:)

—Cunaha-ní, yàchì naxicocuïn ndé ndoó-nsiá, te cunihi iin ñà-vàha xi-nsia sàì dacútâhvì' iin iin-nsia, segúñ nansa nì quida viì iin iin-nsia.

¹³ Ndè sànahaa iá yùhù, te ndè nicanicuahàñ coi.

Ñayùcàndùá, ducán ié` nahi letra nuu nani A, xì stná letra dansihí nani Z, vàchi sàhà yùhù nì sàcò nsidanicuú iñàha, te còò ni-iñàha, chicá cunaha nùí.

¹⁴ 'Ndiaha gá coo xi nsidaa ana nsida ndoo xi anima-xi; vàchi ducán queamà na ian sàni ndoo vàha sícoto xi-ne (te sàndixí víi-né). Nsidaa ana quida ducán, nìhítáhvì-né caxì-né quisì vídà yutnù tátá cutiacu-nè nicanicuahàn, te nìhítáhvì stná-nè quíhvi-ne yehè nahnu ñuu-yà (cundoo-ne yucán). ¹⁵ Doco nsidaa nèhivì tùha quini, mà sáà-nè quíhvi-ne, ni mà quíhvi stná tètätnà, ni-iin stná tètädí, ni-iin stná tètòó cundoo ñahà-xí, ni-iin stná tè-sähnì canúú, ni-iin stná tè-càhvì xì yùù yócò ò figura, te ni-iin stná tètùha dandahví.

¹⁶ 'Yùhù nduí Jesús, te nì techuín ángel-xi sàà-nè càhàn-nè xì stnáa mii-nsiá nèhivì natácá ndácùcahan xí, te nì cachitnùhu-ne xì-nsiá nsidaa palabra yohó. Pues yùhù nduí descendencia xi rey David. Te na ian quidá stná sítñuù cahnú xínu dàtnàà (cachítñuhi-sì túinuù quívì sàà), divi ducán quidá stná yùhù —nì cachei Jesús.

¹⁷ Te dohó cachí stná Espíritu lì (xì iin iin ana tàyóo vida ndiaha xí):

—¡Nahà-ní! (cunindisa-ní Jesús), —cachí-yà xì-né, te ducán cachí stná nèhivì xínduu nahi novia cuàhàn nandàhà (xì-yá).

Te nsidaa stná mii-nsiá ana sà-ìníní xí palabra yohó, divi ducán xiñuhu cachei stná-nsià, ñà-nì tnáuu nèhivì nùù-yá. Daaní, stná yùhù, cáhàn stnáì xì nsidaa ana cuní (cucumi xi vida ndiaha), cachí xì-né:

—Nahà-nsiá (cunindisá-nsiá mii-yá), te nìhitáhvì-nsiá coho-nsiá tècuíí cutiacu-nsià nicanicuahàn, ni mà chiyàhvì-nsiá.

¹⁸ Cunaha-nsiá, dohó cachíí xì nsidaa ana iníni xí ñà-ndùá cachí Dios nùù tutu yohó: màsà chiyódo gá-nsià más nùù ñà-ndùá cachá`, vàchi nú jaan, dandu cuàhà castigu nìhi stná-nsià nùù-yá, divi castigu cachítñùhu libru yohó sàhà-xí. ¹⁹ Te nú ni cándiaá iin nèhivì iyuhu ñà-ndùá cachí-yà nùù tutu yohó, dandu dandutu stná-yà quìvì-né nùù libru xi vida ndiaha nicanicuahàn, te mà nunca nìhitáhvì-né cundoo-ne ñuu ìí xí-yá nacua cachí tutu yohó.

²⁰ (Dohó cachí Jesús vichi:)

—Yùhù nduí ana ni cache xì-nsiá nsidaa ñà-jaàn, te cachítñùhu stnáí xì-nsiá ñà-yàchì icúmî naxicocuñndé ndoó-nsiá —cachí-yá.

Pues ducanicoó, Señor Jesús. Yàchì cuní-nsì naxicocuñndé.

²¹ Ni cúcumí nsidaa-nsiá gracia xi Stoho-ndà Jesucristu. Amén.

**Ley saa ni nacoo Jesucristu
New Testament in Mixtec, Southern Puebla
(MX:mit:Mixtec, Southern Puebla)**

copyright © 1978 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Southern Puebla

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Sur de Puebla [mit], Mexico

Copyright Information

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Southern Puebla

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

a5d5d5cd-4240-5e2e-8a5d-f08f5c4f964a